

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 Економіка

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**«Прямі іноземні інвестиції як фактор соціально-економічного розвитку
Польщі»**

здобувача Андріяшевського Віталія Володимировича

(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Москалюк Н. П.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Столярчук Я. М.

(підпис)

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	6
1.1. Сутність, види та роль прямих іноземних інвестицій у сучасній економіці.	6
1.2. Основні теорії впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток країн.	10
1.3. Методологічний інструментарій дослідження прямих іноземних інвестицій	19
РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПОЛЬЩІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З УКРАЇНОЮ	25
2.1. Динаміка та структура прямих іноземних інвестицій у Польщі.	25
2.2. Соціально-економічні аспекти впливу ПІІ на розвиток економіки Польщі	34
2.3. Проблеми та прогнозування залучення ПІІ в економіку Польщі.....	42
2.4. Використання досвіду Польщі для залучення іноземних інвестицій в Україну та перспективи інвестиційного співробітництва	49
ВИСНОВКИ	60

ВСТУП

Актуальність теми. Польща є однією з найбільш динамічно зростаючих економік Центральної та Східної Європи, і саме прямі іноземні інвестиції (ПІІ) відіграли ключову роль у трансформації її економіки після вступу до Європейського Союзу. Завдяки ПІІ країна змогла модернізувати промисловість, впровадити новітні технології, створити нові робочі місця та підвищити конкурентоспроможність на світовому ринку.

По-друге, в умовах сучасних глобалізаційних процесів та зростаючої конкуренції за інвестиційні ресурси, досвід Польщі є надзвичайно цінним для інших країн, зокрема для України, яка також прагне залучати іноземний капітал для власного розвитку. Аналізуючи польську модель залучення ПІІ, можна визначити ефективні механізми стимулювання інвесторів, а також виявити можливі ризики та обмеження.

По-третє, актуальність теми підсилюється сучасними викликами, такими як геополітична нестабільність, зміни у світових ланцюгах постачання, а також необхідність переходу до інноваційної економіки. Вивчення впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток Польщі дозволяє оцінити не лише економічні, а й соціальні наслідки інвестицій, зокрема вплив на рівень зайнятості, добробут населення, розвиток інфраструктури та людського капіталу.

Таким чином, дослідження ролі прямих іноземних інвестицій у соціально-економічному розвитку Польщі є своєчасним і важливим як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки сприяє глибшому розумінню механізмів економічного зростання та формуванню ефективної інвестиційної політики.

Метою дослідження є комплексний аналіз впливу прямих іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток Польщі, а також визначення можливостей використання польського досвіду для підвищення ефективності залучення ПІІ в економіку України та розвитку інвестиційного співробітництва між двома країнами.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі основні **завдання**:

- розкрити сутність, види та роль прямих іноземних інвестицій у сучасній економіці;
- проаналізувати основні теорії впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток країн;
- дослідити динаміку та структуру ПІІ у Польщі;
- оцінити соціально-економічні наслідки впливу ПІІ на економіку Польщі;
- обґрунтувати можливості використання досвіду Польщі для залучення іноземних інвестицій в Україну та визначити перспективи інвестиційного співробітництва між Польщею та Україною.

Об'єктом дослідження є процеси залучення та використання прямих іноземних інвестицій у національних економіках, зокрема в економіці Польщі.

Предметом дослідження є механізми впливу прямих іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток Польщі, а також можливості застосування польського досвіду для підвищення інвестиційної привабливості України.

Методи дослідження

У процесі дослідження використовувалися такі методи: загальнонаукові методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняльний аналіз, статистичні методи для обробки та інтерпретації даних, графічний метод для візуалізації динаміки ПІІ, а також методи прогнозування для оцінки перспектив залучення іноземних інвестицій

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів

Теоретична значущість дослідження полягає в узагальненні та систематизації підходів до аналізу впливу прямих іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток країн. Методична значущість полягає у вдосконаленні інструментарію дослідження ПІІ, що може бути використано для подальших наукових розвідок у цій сфері. Практична значущість полягає у можливості використання отриманих результатів для формування рекомендацій

щодо підвищення ефективності залучення ПІІ в економіку України, а також для розробки стратегій інвестиційного співробітництва з Польщею.

Інформаційна база дослідження сформована на основі таких джерел:

Офіційні статистичні дані: дані Державної служби статистики України, Національного банку України, статистичні дані Євростату (Eurostat) та Головного управління статистики Польщі (GUS).

Аналітичні звіти міжнародних організацій: звіти Світового банку (The World Bank), Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD), Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), Європейського банку реконструкції та розвитку (EBRD).

Наукові публікації: статті у фахових економічних журналах, матеріали наукових конференцій, монографії та дисертаційні дослідження, присвячені питанням прямих іноземних інвестицій та їх впливу на соціально-економічний розвиток.

Законодавчі та нормативно-правові акти України та Польщі, що регулюють інвестиційну діяльність.

Інформаційні ресурси: веб-сайти державних органів, міжнародних організацій, аналітичних центрів та інвестиційних компаній.

Економічні огляди та аналітичні матеріали, опубліковані відомими консалтинговими компаніями, такими як McKinsey, PwC, Bloomberg, Forbes, World Economic Forum.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

1.1. Сутність, види та роль прямих іноземних інвестицій у сучасній економіці.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) у сучасній економіці — це довгострокові вкладення капіталу резидентом однієї країни (іноземним інвестором) у підприємства або проєкти на території іншої країни з метою отримання права контролю над об'єктом інвестування, участі в управлінні та отримання прибутку. ПІІ передбачають не лише фінансову участь, а й передачу технологій, управлінського досвіду та створення нових робочих місць, що сприяє соціально-економічному розвитку країни-реципієнта.

Класичне визначення ОЕСР:

Прямі іноземні інвестиції — це категорія міжнародних інвестицій, яка відображає мету суб'єкта-інвестора отримати довгостроковий вплив і контроль над підприємством, розташованим в іншій країні (як правило, володіння не менше 10% акцій або голосів у компанії).

Основні характеристики ПІІ:

- Довгостроковий характер: ПІІ здійснюються на тривалий термін і спрямовані на отримання стабільного доходу.
- Контроль над об'єктом інвестування: Інвестор отримує право контролювати діяльність підприємства або проєкту, в який вкладено кошти.
- Передача технологій та управлінського досвіду: ПІІ сприяють передачі передових технологій, управлінських навичок та знань з країни-інвестора в країну-реципієнт.
- Створення нових робочих місць: Залучення ПІІ часто призводить до створення нових робочих місць та підвищення рівня зайнятості населення.

- Сприяння економічному зростанню: ПІІ стимулюють економічне зростання, збільшують обсяги виробництва, експорту та імпорту, а також сприяють розвитку інфраструктури.

Прямі іноземні розділяються за такими видами:

1. Створення нових підприємств (Greenfield investments)

Створення нових підприємств (Greenfield investments) передбачає, що іноземний інвестор будує абсолютно нове підприємство в країні-реципієнті з нуля. Цей процес включає вибір місця розташування, придбання або оренду земельної ділянки, будівництво виробничих та адміністративних приміщень, закупівлю та встановлення обладнання, найм та навчання персоналу, налагодження виробничого процесу та логістичних ланцюгів. Такий вид інвестицій дає інвестору повний контроль над створенням підприємства відповідно до власних стандартів та вимог, можливість впровадження найсучасніших технологій та управлінських практик. Для країни-реципієнта greenfield investments мають значний позитивний вплив, оскільки сприяють створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури, збільшенню податкових надходжень та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки. Водночас цей вид інвестицій характеризується високим рівнем ризику та тривалим терміном реалізації проєкту.

2. Придбання існуючих підприємств (Brownfield investments)

Придбання існуючих підприємств (Brownfield investments) відбувається, коли іноземний інвестор купує контрольний пакет акцій або іншу форму власності, що забезпечує контроль над вже діючим підприємством в країні-реципієнті. Це може бути придбання державної компанії в процесі приватизації, купівля акцій приватної компанії на фондовому ринку або шляхом прямої угоди з власниками, злиття та поглинання (M&A). Brownfield investments дозволяють інвестору швидше вийти на ринок, використовуючи вже існуючу інфраструктуру, виробничі потужності, налагоджені канали збуту та кадровий потенціал. Однак, цей вид інвестицій пов'язаний з ризиками, такими як необхідність інтеграції нового бізнесу в існуючу структуру компанії, оцінка

фінансового стану підприємства, виявлення прихованих боргів та зобов'язань, а також вирішення питань, пов'язаних з модернізацією застарілого обладнання та технологій. Для країни-реципієнта *brownfield investments* можуть бути корисними, оскільки сприяють залученню іноземного капіталу, підвищенню ефективності управління підприємством, впровадженню нових технологій та розширенню ринків збуту.

3. Реінвестування прибутків

Реінвестування прибутків передбачає, що іноземний інвестор використовує прибуток, отриманий від діяльності підприємства, розташованого в країні-реципієнті, для подальшого розвитку цього ж підприємства. Це може включати розширення виробничих потужностей, модернізацію обладнання, впровадження нових технологій, збільшення обсягів виробництва, розширення асортименту продукції, вихід на нові ринки збуту, фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) або інші інвестиційні проекти, спрямовані на підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства. Реінвестування прибутків є важливим показником інвестиційної привабливості країни та свідчить про довіру інвесторів до її економіки та сприятливий інвестиційний клімат. Для країни-реципієнта реінвестування прибутків є вигідним, оскільки дозволяє залучати додаткові інвестиції без збільшення зовнішнього боргу, сприяє створенню нових робочих місць, збільшенню податкових надходжень та розвитку інновацій.

4. Внутрішньофірмові позики

Внутрішньофірмові позики – це надання позик материнською компанією своїм дочірнім підприємствам або філіям, розташованим в іншій країні. Ці позики можуть використовуватися для фінансування поточної діяльності, поповнення обігових коштів, придбання обладнання, фінансування інвестиційних проектів або інших потреб дочірнього підприємства. Внутрішньофірмові позики є зручним та швидким способом фінансування діяльності дочірніх підприємств, оскільки дозволяють уникнути складних процедур отримання кредитів у банках та інших фінансових установах. Крім

того, материнська компанія може надавати позики на більш вигідних умовах, ніж ті, що пропонуються на відкритому ринку. Однак, використання внутрішньофірмових позик може впливати на структуру капіталу дочірнього підприємства та його фінансові показники, а також створювати можливості для оптимізації податкових платежів. Тому, операції з внутрішньофірмовими позиками підлягають ретельному контролю з боку податкових органів.

Роль прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у сучасній економіці є надзвичайно важливою та багатогранною. Вони виступають каталізатором економічного зростання, сприяють підвищенню конкурентоспроможності національних економік, стимулюють інновації та технологічний розвиток, а також сприяють інтеграції країн у світову економічну систему.

ПІІ є важливим джерелом фінансування економічного розвитку, особливо для країн, що розвиваються, де внутрішні заощадження можуть бути недостатніми для забезпечення необхідних інвестицій. Вони дозволяють залучати капітал, необхідний для створення нових підприємств, модернізації існуючих виробництв, розвитку інфраструктури та реалізації інших важливих економічних проєктів.

ПІІ сприяють підвищенню конкурентоспроможності національної економіки за рахунок впровадження нових технологій, управлінських методів та організаційних структур. Іноземні інвестори часто приносять з собою передовий досвід, знання та навички, які сприяють підвищенню продуктивності праці, зниженню витрат виробництва та покращенню якості продукції.

ПІІ стимулюють інновації та технологічний розвиток, оскільки іноземні інвестори часто інвестують у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР), створюють наукові центри та лабораторії, а також сприяють передачі технологій та знань місцевим підприємствам та науковим установам.

ПІІ сприяють інтеграції національної економіки у світову економічну систему, розширюють можливості для міжнародної торгівлі та співробітництва. Іноземні інвестори часто використовують свої глобальні мережі для просування

продукції, виробленої в країні-реципієнті, на світові ринки, а також сприяють залученню місцевих підприємств до міжнародних ланцюгів постачання.

Крім економічних вигод, ПІІ можуть мати позитивний вплив на соціальний розвиток країни-реципієнта. Вони сприяють створенню нових робочих місць, підвищенню рівня зайнятості населення, покращенню умов праці та підвищенню кваліфікації працівників.

1.2. Основні теорії впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток країн.

Теоретичне розуміння впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) є надзвичайно важливим для аналізу їхніх наслідків та розробки ефективної інвестиційної політики. Теорії ПІІ дозволяють глибше зрозуміти, як саме ПІІ впливають на економіку та суспільство приймаючої країни. Вони розкривають механізми, за допомогою яких ПІІ сприяють економічному зростанню, технологічному трансферу, підвищенню продуктивності, створенню робочих місць, а також можливі негативні наслідки, такі як витіснення місцевих підприємств, посилення нерівності та експлуатація ресурсів. Теорії допомагають визначити ключові фактори, які впливають на ефективність ПІІ. Наприклад, OLI-парадигма Даннінга підкреслює важливість власних, локалізаційних та інтерналізаційних переваг. Розуміння цих факторів дозволяє урядам та компаніям приймати обґрунтовані рішення щодо залучення та використання ПІІ. Теоретичні моделі дозволяють прогнозувати можливі наслідки ПІІ для різних аспектів економічного та соціального розвитку. Це допомагає урядам оцінювати потенційні вигоди та ризики, пов'язані з ПІІ, та розробляти стратегії для максимізації позитивних ефектів та мінімізації негативних. Розробка ефективної інвестиційної політики: Теоретичні знання є основою для розробки ефективної інвестиційної політики. Вони допомагають урядам визначати пріоритетні галузі для залучення ПІІ, створювати сприятливий інвестиційний клімат, розробляти інвестиційні стимули та регулювати діяльність іноземних компаній. Оцінка ефективності ПІІ: Теорії використовуються для оцінки ефективності ПІІ в різних країнах та галузях. Вони дозволяють визначити, які фактори сприяють

успішному залученню та використанню ПІІ, а які перешкоджають цьому. Це допомагає урядам коригувати свою інвестиційну політику та підвищувати її ефективність.

Теоретичне розуміння впливу ПІІ допомагає компаніям приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування за кордон. Вони можуть оцінювати інвестиційний клімат в різних країнах, визначати потенційні ризики та можливості, а також розробляти стратегії успішного виходу на нові ринки. Без теоретичного розуміння існує ризик прийняття неефективних або навіть шкідливих рішень щодо ПІІ. Наприклад, надмірне захоплення інвестиційними стимулами може призвести до неефективного використання державних ресурсів, а недостатній захист прав власності може відлякати іноземних інвесторів. Світова економіка постійно змінюється, і теоретичні знання допомагають адаптуватися до цих змін. Нові теорії та дослідження дозволяють краще розуміти вплив ПІІ в умовах глобалізації, технологічного прогресу та зміни геополітичної ситуації.

Метою цього розділу є представлення та аналіз основних теоретичних підходів, які пояснюють вплив прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на соціально-економічний розвиток країн. Розділ має на меті надати всебічний огляд ключових теорій, що розкривають механізми, за допомогою яких ПІІ впливають на економічне зростання, соціальний прогрес та загальний розвиток приймаючих країн.

У рамках цього огляду будуть розглянуті різні теоретичні перспективи, включаючи неокласичну теорію, теорію внутрішнього ринку, еклектичну парадигму (OLI-парадигма Дж. Даннінга), теорію залежності, теорію модернізації та теорію "spillover-ефектів". Кожна з цих теорій буде проаналізована з точки зору її основних положень, механізмів впливу та критики.

Метою є не лише представлення цих теорій, але й їх порівняльний аналіз, виявлення спільних рис та відмінностей, а також оцінка їхньої придатності для пояснення впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток. Особлива увага буде

приділена тому, як ці теорії можуть бути застосовані для аналізу досвіду Польщі, що є центральним об'єктом дослідження в даній дипломній роботі.

Основні теорії впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на соціально-економічний розвиток країн охоплюють різні підходи, які пояснюють, як і чому ПІІ можуть сприяти або, навпаки, гальмувати розвиток приймаючих економік.

ПІІ класифікуються за різними критеріями, але найпоширенішою є класифікація за типом діяльності, яку здійснює підприємство-реципієнт. За цим критерієм виділяють три основні види ПІІ:

1. Горизонтальні ПІІ – це інвестиції в підприємство, яке здійснює ту саму діяльність, що й інвестор, але в іншій країні. Іншими словами, компанія розширює свою діяльність на міжнародний ринок, виробляючи ті ж самі товари або надаючи ті ж самі послуги, що й у своїй країні.

2. Вертикальні ПІІ – це інвестиції в підприємство, яке є частиною ланцюга постачання інвестора. Вони можуть бути спрямовані як на постачальників (зворотні вертикальні ПІІ), так і на дистриб'юторів або роздрібних продавців (прямі вертикальні ПІІ).

3. Конгломератні ПІІ – це інвестиції в підприємство, яке здійснює діяльність, що не пов'язана з основною діяльністю інвестора. Іншими словами, компанія диверсифікує свій бізнес, інвестуючи в нові галузі або сектори економіки.

Ці види ПІІ мають різні мотиви та наслідки для приймаючих країн. Горизонтальні ПІІ часто сприяють передачі технологій та підвищенню конкуренції, вертикальні ПІІ – поліпшенню ефективності ланцюга постачання, а конгломератні ПІІ – диверсифікації економіки та залученню капіталу в нові галузі.

Порівняльний аналіз теорій впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток (таб 1.1)

Незважаючи на різні підходи, більшість теорій впливу ПІІ мають певні спільні риси:

Визнання важливості капіталу: Усі теорії визнають, що ПП є важливим джерелом капіталу для приймаючих країн, особливо для тих, що розвиваються, де внутрішні заощадження часто недостатні для фінансування необхідних інвестицій.

Акцент на економічному зростанні: Більшість теорій, особливо неокласична та теорія модернізації, підкреслюють потенціал ПП для стимулювання економічного зростання через збільшення обсягу інвестицій, підвищення продуктивності та розширення виробничих можливостей.

Роль технологій: Майже всі теорії визнають важливість технологічного трансферу як одного з ключових механізмів впливу ПП на економічний розвиток. Технології розглядаються як важливий фактор підвищення продуктивності та конкурентоспроможності.

Значення інституційного середовища: Більшість сучасних теорій підкреслюють важливість інституційного середовища (якість державного управління, захист прав власності, рівень корупції) для ефективності ПП.

Глобальна інтеграція: Теорії визнають, що ПП є важливим механізмом інтеграції національних економік у глобальну економічну систему, що може мати як позитивні, так і негативні наслідки.

Теорії суттєво відрізняються за своїми поглядами на ряд ключових питань:

Роль ТНК:

Неокласична теорія та теорія модернізації: Розглядають ТНК як позитивних агентів змін, які сприяють економічному розвитку через інвестиції, технології та управлінські навички.

Теорія залежності: Розглядає ТНК як експлуататорів, які використовують ресурси приймаючих країн для власної вигоди, не сприяючи їхньому розвитку.

Еклектична парадигма: Займає проміжну позицію, визнаючи, що ТНК можуть мати як позитивний, так і негативний вплив, залежно від конкретних умов.

Розподіл вигод:

Неокласична теорія: Передбачає, що вигоди від ПІІ розподіляються відповідно до продуктивності факторів виробництва, що призводить до загального підвищення добробуту.

Теорія залежності: Стверджує, що вигоди від ПІІ переважно отримують ТНК та еліти приймаючих країн, тоді як більшість населення залишається в бідності.

Теорія "spillover-ефектів": Підкреслює, що розподіл вигод залежить від здатності місцевих підприємств та працівників абсорбувати нові технології та знання.

Негативні наслідки:

Неокласична теорія та теорія модернізації: Мінімізують можливі негативні наслідки ПІІ, зосереджуючись на їхніх позитивних ефектах.

Теорія залежності: Підкреслює негативні наслідки, такі як експлуатація ресурсів, витіснення місцевих підприємств, посилення нерівності та економічна залежність.

Еклектична парадигма та теорія "spillover-ефектів": Визнають можливість як позитивних, так і негативних наслідків, залежно від конкретних умов та політики.

Роль держави:

Неокласична теорія: Виступає за мінімальне втручання держави та лібералізацію інвестиційного режиму.

Теорія залежності: Підтримує активну роль держави в регулюванні ПІІ для захисту національних інтересів.

Еклектична парадигма: Визнає важливість державної політики для максимізації позитивних ефектів ПІІ та мінімізації негативних.

Взаємодоповнюваність

Різні теорії впливу ПІІ не є взаємовиключними, а скоріше доповнюють одна одну, надаючи більш повне розуміння складного впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток:

Комплексне розуміння: Кожна теорія висвітлює певні аспекти впливу ПП, і разом вони надають більш повне розуміння цього складного явища. Наприклад, неокласична теорія пояснює, як ПП можуть сприяти економічному зростанню, теорія залежності звертає увагу на можливі негативні наслідки, а теорія "spillover-ефектів" пояснює механізми передачі технологій та знань.

Контекстуальна залежність: Різні теорії можуть бути більш або менш релевантними в різних контекстах. Наприклад, теорія модернізації може краще пояснювати вплив ПП в країнах з перехідною економікою, таких як Польща, тоді як теорія залежності може бути більш релевантною для деяких країн, що розвиваються.

Еволюція теоретичних підходів: Теорії впливу ПП еволюціонували з часом, відображаючи зміни в глобальній економіці та накопичення емпіричних доказів. Сучасні теорії, такі як еклектична парадигма та теорія "spillover-ефектів", інтегрують елементи більш ранніх теорій та додають нові аспекти.

Практичне застосування: Для розробки ефективної інвестиційної політики важливо враховувати різні теоретичні перспективи. Наприклад, розуміння потенційних негативних наслідків ПП, підкреслених теорією залежності, може допомогти урядам розробити політику, яка максимізує позитивні ефекти ПП, підкреслені неокласичною теорією та теорією модернізації.

Таким чином, різні теорії впливу ПП на соціально-економічний розвиток не є конкуруючими, а скоріше доповнюють одна одну, надаючи більш повне та нюансоване розуміння цього складного явища.

Компанії інвестують за кордон з різних причин, які можна узагальнити в кілька основних категорій. Ці мотиви часто переплітаються і можуть змінюватися залежно від конкретної компанії, галузі та країни.

Ось основні мотивації ПП:

1. Розширення ринку та збільшення продажів

Доступ до нових ринків: Компанії прагнуть вийти на нові ринки, щоб збільшити обсяги продажів та розширити свою клієнтську базу. Це особливо важливо для компаній, які досягли насичення на внутрішньому ринку.

Збільшення частки ринку: Інвестиції в іноземні ринки дозволяють компаніям збільшити свою частку ринку та зміцнити свої позиції в глобальній економіці.

Зростання попиту: Компанії можуть інвестувати в країни з високим потенціалом зростання попиту на їхні товари або послуги.

2. Зниження витрат

Доступ до дешевої робочої сили: Інвестиції в країни з низькою вартістю робочої сили дозволяють компаніям знизити витрати на виробництво та підвищити свою конкурентоспроможність.

Доступ до природних ресурсів: Компанії можуть інвестувати в країни, багаті на природні ресурси (наприклад, нафту, газ, мінерали), щоб забезпечити стабільне постачання сировини за низькими цінами.

Зниження транспортних витрат: Розміщення виробництва ближче до споживачів дозволяє компаніям знизити транспортні витрати та час доставки.

Уникнення торговельних бар'єрів: Інвестиції в країни, які мають торговельні угоди з іншими країнами, дозволяють компаніям уникнути мит та інших торговельних бар'єрів.

3. Підвищення ефективності

Спеціалізація та поділ праці: Компанії можуть розміщувати різні етапи виробництва в різних країнах, щоб скористатися перевагами спеціалізації та поділу праці.

Технологічний трансфер: Інвестиції в країни з розвиненою технологічною інфраструктурою дозволяють компаніям отримати доступ до нових технологій та знань.

Підвищення продуктивності: Інвестиції в країни з високим рівнем продуктивності праці дозволяють компаніям підвищити ефективність виробництва.

Оптимізація ланцюга постачання: Інвестиції в різні частини ланцюга постачання дозволяють компаніям оптимізувати його та знизити витрати.

4. Стратегічні мотиви

Слідування за клієнтами: Компанії можуть інвестувати в країни, де вже присутні їхні основні клієнти, щоб забезпечити їм підтримку та послуги на місці.

Слідування за конкурентами: Компанії можуть інвестувати в країни, де вже присутні їхні основні конкуренти, щоб не втратити конкурентні переваги.

Забезпечення стратегічних ресурсів: Інвестиції в країни, які мають стратегічне значення (наприклад, з точки зору геополітики або доступу до ресурсів), дозволяють компаніям забезпечити собі стратегічні переваги.

Диверсифікація ризиків: Інвестиції в різні країни дозволяють компаніям диверсифікувати свої ризики та зменшити залежність від однієї країни або регіону.

5. Інституційні та політичні фактори

Сприятливий інвестиційний клімат: Компанії віддають перевагу країнам зі стабільною політичною ситуацією, низьким рівнем корупції, захистом прав власності та сприятливим регуляторним середовищем.

Інвестиційні стимули: Уряди багатьох країн пропонують інвестиційні стимули (наприклад, податкові пільги, субсидії, гарантії) для залучення ПІІ.

Членство в торговельних угодах: Інвестиції в країни, які є членами торговельних угод (наприклад, ЄС, НАФТА), дозволяють компаніям отримати доступ до великих інтегрованих ринків.

Ці мотиви можуть варіюватися залежно від типу ПІІ (горизонтальні, вертикальні, конгломератні), галузі, країни та конкретної компанії. Розуміння цих мотивів є важливим для розробки ефективної інвестиційної політики та залучення ПІІ, які сприятимуть економічному та соціальному розвитку.

Аналізуючи вплив прямих іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток Польщі, можна виявити, що різні теоретичні підходи пояснюють різні аспекти польського досвіду. Досвід Польщі як постсоціалістичної країни, яка успішно залучила значні обсяги ПІІ після переходу до ринкової економіки, особливо після вступу до ЄС у 2004 році, є показовим для перевірки теоретичних концепцій.

Теорії, що найкраще пояснюють досвід Польщі:

Теорія модернізації особливо добре пояснює трансформаційний вплив ПП на польську економіку. Після падіння комуністичного режиму Польща потребувала модернізації виробництва, інфраструктури та інституцій. ПП стали ключовим джерелом нових технологій, управлінських практик та інтеграції у глобальні ланцюги вартості. Це сприяло швидкій модернізації польської економіки та її конвергенції з розвиненими країнами ЄС.

Еклектична парадигма (OLI-парадигма) допомагає зрозуміти, чому Польща стала привабливою для іноземних інвесторів. Локалізаційні переваги Польщі включають стратегічне географічне положення в центрі Європи, відносно дешеву але кваліфіковану робочу силу, великий внутрішній ринок та доступ до ринку ЄС. Ці фактори зробили Польщу привабливою для ТНК, які прагнули використати свої власні та інтерналізаційні переваги.

Теорія "spillover-ефектів" пояснює, як ПП сприяли підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності польських підприємств через передачу технологій, управлінських навичок та інтеграцію у глобальні ланцюги постачання. Дослідження показують, що в Польщі спостерігалися значні горизонтальні та вертикальні spillover-ефекти, особливо у виробничому секторі.

Неокласична теорія також має певну пояснювальну силу, оскільки ПП дійсно сприяли економічному зростанню Польщі через збільшення капіталу, підвищення продуктивності та ефективності розподілу ресурсів. Польща демонструвала стабільне економічне зростання протягом багатьох років, частково завдяки ПП.

Теорії з обмеженою пояснювальною силою для Польщі:

Теорія залежності має обмежену пояснювальну силу в контексті Польщі. Хоча деякі критики вказують на залежність від іноземного капіталу та можливий витік прибутків, загалом Польща змогла використати ПП для власного розвитку, не потрапивши у пастку залежності. Польські підприємства успішно інтегрувалися у глобальні ланцюги вартості, а економіка країни диверсифікувалася.

Теорія внутрішнього ринку частково пояснює стратегії ТНК у Польщі, але не повністю охоплює всі аспекти впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток країни.

Досвід Польщі демонструє, що для повного розуміння впливу ПІІ необхідно використовувати комплексний підхід, який поєднує різні теоретичні перспективи. Жодна теорія сама по собі не може повністю пояснити всі аспекти впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток Польщі. Важливо також враховувати специфічний контекст Польщі як постсоціалістичної країни, яка успішно інтегрувалася в ЄС та глобальну економіку.

1.3. Методологічний інструментарій дослідження прямих іноземних інвестицій

Вибір правильних методів дослідження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) є критично важливим для забезпечення об'єктивності, глибини та достовірності аналізу. Методологія дослідження визначає, як саме буде вивчатися явище ПІІ, які дані будуть зібрані та проаналізовані, і які висновки будуть зроблені на основі отриманих результатів. Неправильно обрані методи можуть призвести до спотворення результатів, неповного розуміння сутності ПІІ та, як наслідок, до невірних управлінських рішень.

Методологія дослідження безпосередньо впливає на об'єктивність і глибину аналізу. Об'єктивність передбачає неупереджене вивчення ПІІ, без впливу суб'єктивних факторів або упереджень дослідника. Глибина аналізу визначає, наскільки детально та всебічно буде розглянуто явище ПІІ, які аспекти будуть враховані, і які взаємозв'язки будуть виявлені.

Наприклад, якщо для аналізу впливу ПІІ на економічне зростання країни використовувати лише дані про загальний обсяг інвестицій, без урахування їхньої структури за галузями, регіонами та формами, то результати будуть

неповними та можуть ввести в оману. У такому випадку, висновки про позитивний або негативний вплив ПІІ можуть бути необґрунтованими.

Прямі іноземні інвестиції є складним і багатогранним явищем, яке охоплює економічні, соціальні, політичні та технологічні аспекти. Тому для їхнього дослідження необхідний комплексний підхід, який передбачає використання різних методів і інструментів аналізу. Комплексний підхід дозволяє врахувати всі важливі фактори, які впливають на ПІІ, і отримати повну та об'єктивну картину.

Наприклад, для оцінки впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток країни необхідно враховувати не лише економічні показники (ВВП, зайнятість, продуктивність), але й соціальні наслідки (рівень освіти, охорона здоров'я, соціальна нерівність), а також екологічні аспекти (забруднення навколишнього середовища, використання природних ресурсів).

Дослідження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) вимагає застосування різноманітних наукових підходів, які дозволяють розглядати це явище з різних точок зору та враховувати його багатогранність (таб 1.2).

1. Системний підхід

Системний підхід передбачає розгляд ПІІ як елементу складної економічної системи, що складається з взаємопов'язаних компонентів. У рамках цього підходу ПІІ розглядаються не ізольовано, а у взаємодії з іншими елементами економічної системи, такими як внутрішні інвестиції, державна політика, фінансовий ринок, ринок праці, інфраструктура тощо.

2. Комплексний підхід

Комплексний підхід передбачає аналіз взаємозв'язків ПІІ з іншими економічними, соціальними, політичними та технологічними процесами. Цей підхід дозволяє врахувати всі важливі фактори, які впливають на ПІІ, і отримати повну та об'єктивну картину.

Аналіз технологічних аспектів, таких як вплив ПІІ на трансфер технологій, розвиток науково-дослідних робіт, впровадження нових технологій.

3. Структурний підхід

Структурний підхід передбачає дослідження структури ПІІ за різними ознаками, такими як галузі економіки, країни-інвестори, форми інвестування. Цей підхід дозволяє виявити основні тенденції та закономірності у розподілі ПІІ, а також визначити пріоритетні напрямки інвестиційної діяльності.

4. Історичний підхід

Історичний підхід передбачає аналіз еволюції ПІІ у часі, починаючи з певного історичного періоду і до сьогодні. Цей підхід дозволяє виявити основні етапи розвитку ПІІ, визначити фактори, які впливали на їхню динаміку, і зробити висновки про майбутні тенденції.

5. Порівняльний підхід

Порівняльний підхід передбачає зіставлення досвіду різних країн у залученні та використанні ПІІ. Цей підхід дозволяє виявити кращі практики, визначити конкурентні переваги та недоліки, а також розробити рекомендації щодо покращення інвестиційного клімату.

Для всебічного дослідження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та їхнього впливу на соціально-економічний розвиток необхідний комплексний методологічний підхід. Він передбачає використання різноманітних методів аналізу, кожен з яких дозволяє розглянути ПІІ з різних точок зору та виявити їхні особливості. Кожен із цих методів має свої переваги та обмеження, тому їхнє комплексне застосування є запорукою отримання найбільш повної та об'єктивної картини впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток.

Статистичний аналіз ПІІ

Статистичний аналіз є одним із ключових інструментів дослідження прямих іноземних інвестицій, оскільки дозволяє об'єктивно оцінити масштаби, динаміку та структуру ПІІ. За допомогою статистичних методів дослідник може виявити основні тенденції, закономірності та особливості розвитку інвестиційних процесів у країні.

Основними статистичними показниками, які використовуються для аналізу ПІІ, є:

Загальний обсяг ПІІ — сума іноземних інвестицій, залучених у країну за певний період. Цей показник дозволяє оцінити рівень інвестиційної привабливості країни.

Темпи зростання ПІІ — відображають динаміку залучення інвестицій у порівнянні з попередніми періодами. Визначаються як відсоткове співвідношення між обсягами ПІІ у різні роки.

Структура ПІІ за країнами-інвесторами — показує, з яких країн надходять інвестиції, дозволяє визначити основних партнерів та залежність від окремих держав.

Структура ПІІ за галузями — дає змогу оцінити, які сектори економіки є найбільш привабливими для іноземних інвесторів (наприклад, промисловість, фінанси, ІТ, сільське господарство).

Структура ПІІ за формами інвестування — аналізується співвідношення між створенням нових підприємств, придбанням існуючих компаній, злиттями та поглинаннями.

Порівняльний аналіз ПІІ

Порівняльний аналіз дозволяє зіставити показники ПІІ між різними країнами, регіонами або секторами економіки. Це важливий етап дослідження, оскільки він дає змогу виявити конкурентні переваги, слабкі місця, а також визначити найкращі практики у сфері залучення іноземних інвестицій.

Порівняльний аналіз може здійснюватися за такими напрямками:

Порівняння обсягів ПІІ — дозволяє оцінити, наскільки ефективно країна залучає іноземний капітал у порівнянні з іншими державами.

Порівняння структури ПІІ — аналізується, які галузі чи регіони є пріоритетними для інвесторів у різних країнах.

Порівняння інвестиційного клімату — враховуються такі фактори, як рівень економічної свободи, стабільність законодавства, податкове навантаження, якість інфраструктури.

Порівняння державної політики — аналізуються заходи, які впроваджують уряди для стимулювання ПІІ (податкові пільги, спрощення процедур, створення спеціальних економічних зон).

Важливість порівняльного аналізу полягає у можливості визначити, чому одні країни досягають кращих результатів у залученні ПІІ, а інші — відстають. Це дозволяє формувати рекомендації для вдосконалення національної політики у сфері інвестицій.

Економіко-математичне моделювання та прогнозування

Економіко-математичне моделювання є сучасним інструментом аналізу впливу ПІІ на макроекономічні показники країни. За допомогою математичних моделей можна кількісно оцінити взаємозв'язки між обсягами ПІІ та такими показниками, як ВВП, рівень зайнятості, продуктивність праці, експорт, інноваційна активність.

Одним із найпоширеніших методів є кореляційно-регресійний аналіз. Він дозволяє визначити силу та напрямок зв'язку між ПІІ та іншими економічними змінними. Наприклад, можна побудувати регресійну модель, де залежною змінною буде ВВП, а незалежною — обсяг ПІІ. Це дає змогу оцінити, на скільки одиниць зростає ВВП при збільшенні ПІІ на одну одиницю.

Крім того, економіко-математичне моделювання використовується для прогнозування майбутніх тенденцій. На основі історичних даних будуються моделі, які дозволяють передбачити обсяги ПІІ у наступні роки, враховуючи різні сценарії розвитку економіки, зміни законодавства, вплив зовнішніх факторів.

Також застосовуються моделі сценарного аналізу, які дозволяють оцінити наслідки різних варіантів розвитку подій (наприклад, зміна податкової політики, вступ до міжнародних організацій, впровадження нових технологій).

Використання економіко-математичних методів підвищує точність і наукову обґрунтованість висновків щодо впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток країни.

SWOT-аналіз та інші якісні методи

SWOT-аналіз є одним із найпоширеніших якісних методів оцінки інвестиційного середовища. Він дозволяє визначити сильні (Strengths) і слабкі (Weaknesses) сторони, а також можливості (Opportunities) і загрози (Threats), пов'язані із залученням ПІІ.

Сильні сторони — це фактори, які сприяють залученню інвестицій (наприклад, вигідне географічне положення, розвинена інфраструктура, кваліфікована робоча сила).

Слабкі сторони — це недоліки, які стримують інвесторів (наприклад, нестабільність законодавства, корупція, низький рівень інновацій).

Можливості — це зовнішні фактори, які можуть бути використані для підвищення інвестиційної привабливості (наприклад, інтеграція до міжнародних ринків, розвиток нових галузей).

Загрози — це ризики, які можуть негативно вплинути на інвестиційний клімат (наприклад, економічна криза, політична нестабільність).

Окрім SWOT-аналізу, у дослідженнях ПІІ застосовують й інші якісні методи:

- Контент-аналіз — вивчення змісту офіційних документів, звітів, наукових публікацій для виявлення основних тенденцій і проблем.
- Експертні опитування — залучення думок фахівців для оцінки інвестиційного клімату, визначення перспективних напрямків розвитку.
- Кейс-стаді (case study) — детальний аналіз окремих випадків залучення ПІІ, що дозволяє виявити специфічні чинники успіху або невдачі.

Якісні методи доповнюють кількісний аналіз, дозволяють глибше зрозуміти мотивацію інвесторів, специфіку національного ринку та розробити ефективні стратегії залучення ПІІ.

РОЗДІЛ 2.

МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПОЛЬЩІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З УКРАЇНОЮ

2.1. Динаміка та структура прямих іноземних інвестицій у Польщі.

За майже 35 років після розпаду соціалістичного блоку економіка Польщі продемонструвала феноменальне зростання. За цей період польський ВВП збільшився більше ніж у 12 разів – з \$66 млрд у 1990 році до \$811 млрд у 2023-му (без врахування інфляції долара США). За той самий період ВВП на душу населення зріс у три рази. Збільшення макроекономічних показників інших країн Центральної та Східної Європи було значно менш вражаючим, що спонукало аналітиків називати це явище "польським економічним дивом". Хоча ніякого дива там немає – була наполеглива праця та європейська інтеграція.

Вражаючий економічний успіх Польщі сформувався завдяки низці ключових факторів, зокрема:

1. Структурні перетворення. Фундамент польського "економічного дива" закладений "планом Бальцеровича", названим на честь Лешека Бальцеровича, колишнього міністра фінансів у період 1989-1991 років. Незважаючи на негативну реакцію населення на перші роки "шокової терапії", пов'язану з ростом цін, закриттям підприємств та масовим безробіттям, перехід до ринкової економіки виявився ключовим. Приватизація, послаблення регулювання, сприяння конкуренції та поліпшення бізнес-середовища збільшили ефективність економіки та привабили іноземні інвестиції.

2. Членство в Євросоюзі. Приєднання Польщі до ЄС у 2004 році забезпечило доступ до європейських ринків і фінансових ресурсів, що значною мірою сприяло економічному розвитку. З 2004 року Польща отримала від ЄС

€245,5 млрд, а сплатила внесків на загальну суму €83,7 млрд. Отже, чисте надходження коштів з ЄС склало €161,6 млрд. Без підтримки ЄС, сучасний економічний рівень навряд чи був би досягнутий. Проте, з 2027 року Польща стане нетто-платником, тобто буде сплачувати більше, ніж отримувати.

3. Залучення іноземних інвестицій та інтеграція в ланцюги постачання. Завдяки вигідному географічному розташуванню, що сприяє торгівлі та логістиці, Польща стала важливим вузлом у глобальних виробничих ланцюжках. Європейські компанії розміщували виробництва у Польщі (nearshoring), що стимулювало експорт та залучення інвестицій. Переломним моментом для іноземних інвестицій стало членство в ЄС з 2004 року. Для прикладу: прямі іноземні інвестиції у 2003 році становили всього €46 млрд, а вже у 2010-му досягли €161 млрд, а у 2023 році – €252 млрд. Такі гіганти, як Intel і Volkswagen, оголосили про багатомільярдні інвестиції в країну у 2023 році.

4. Масштабні інфраструктурні інвестиції. Після вступу в ЄС, Польща перетворилася на великий будівельний майданчик. Розвиток транспортної та енергетичної інфраструктури поліпшив умови для бізнесу та залучення інвестицій. Це стало можливим завдяки фінансуванню з фондів ЄС, з яких 65% коштів було спрямовано на транспорт, енергетику та соціальну сферу. Значна частина польських автострад і швидкісних доріг побудована або реконструйована на кошти, отримані від ЄС.

5. Інші чинники. Необхідно також відзначити інвестиції в освіту та професійну підготовку, доступність кредитів, державні програми підтримки попиту, соціальні програми та інше.

Звісно, успіхи польської економіки не позбавлені труднощів. Варто згадати нерівномірний розвиток регіонів, високий рівень державного боргу та певні недосконалості в роботі державних інституцій. Періодично виникали конфлікти між Польщею та Євросоюзом. Зокрема, попередній польський уряд мав проблеми з Брюсселем через реформу судової системи та питання свободи слова, що призвело до втрати значних коштів з європейських фондів. Новому уряду

вдалося вирішити ці питання та відновити доступ до €137 млрд з європейських фондів.

У глобальному вимірі, згідно з доповідями міжнародних організацій (зокрема UNCTAD), 2023 рік приніс подальше зниження прямих іноземних інвестицій, хоча й у меншому масштабі, ніж у попередньому році: зниження на 2% до 1,3 трлн доларів США. Це було спричинено багатьма чинниками, насамперед невизначеністю щодо стану світової економіки та жорсткішими умовами фінансування інвестицій.

Варто підкреслити, що зниження глобальних інвестицій не було однаковим у всіх країнах. Якщо економіки розвинених країн зазнали зростання припливу інвестицій, то у випадку країн, що розвиваються, цей приплив зменшився.

Приплив інвестицій у Польщу у 2023 році, як і у світі, після багатьох років зростання суттєво знизився. У порівнянні з 2022 роком цей показник зменшився більш ніж на чверть.

Іноземні прямі інвестиції в Польщі

У 2023 році приплив іноземних прямих інвестицій до Польщі склав 119,9 млрд злотих. Ключову роль, як і в попередні роки, відіграли реінвестовані прибутки (72,6 млрд злотих). Також збільшилося сальдо операцій, пов'язаних із придбанням акцій та інших капітальних часток і поповненням капіталу (59,2 млрд злотих). Сальдо операцій, пов'язаних із борговими інструментами, було від'ємним і склало -11,9 млрд злотих.

У 2023 році структура припливу прямих іноземних інвестицій у Польщу за видами економічної діяльності суттєво змінилася. Якщо у 2022 році приплив інвестицій був зосереджений у промислових галузях, то у 2023 році відзначено значне зростання припливу капіталу до секторів послуг (професійна, наукова і технічна діяльність, фінансова та страхова діяльність, а також інформація і телекомунікації). Найбільші прямі інвестиції надійшли до Польщі з Нідерландів (чисті операції 34,2 млрд злотих), Великої Британії (24,8 млрд злотих) та Ірландії (13,3 млрд злотих). У 2023 році приплив іноземних прямих інвестицій у Польщі у відношенні до ВВП склав 3,5%. На кінець 2023 року зобов'язання за

іноземними прямими інвестиціями в Польщі становили 1 359,7 млрд злотих і були вищими на 123,1 млрд злотих, тобто на 10%, ніж на кінець попереднього року. Як і в попередні роки, основною причиною цього зростання було збільшення зобов'язань за акціями та іншими формами капітальних часток (з 947,3 млрд злотих до 1 100,6 млрд злотих). Натомість зобов'язання за борговими інструментами зменшилися (з 289,3 млрд злотих у 2022 році до 259,1 млрд злотих у 2023 році), що було пов'язано з погашенням зобов'язань та зміцненням злотого.

Враховуючи країну, з якої походить домінуючий суб'єкт у капітальній групі (а не прямий інвестор), у 2023 році найбільшим інвестором у Польщі залишалася Німеччина. Стан їхніх вимог за іноземними інвестиціями в Польщі на кінець аналізованого року становив 265,3 млрд злотих. Наступні місця посіли Нідерланди (119,5 млрд злотих) і Сполучені Штати Америки (117,8 млрд злотих). На четвертому місці опинилася Франція (113,8 млрд злотих), а першу п'ятірку інвесторів, як і в попередньому році, замкнула Велика Британія (91,4 млрд злотих).

Вартість польських інвестицій у Польщі (здійснюваних через спеціалізовані підприємства зі штаб-квартирами в інших країнах) склала 47,6 млрд злотих. Це дало польським суб'єктам сьоме місце серед найважливіших домінуючих інвесторів. У 2023 році компанії з іноземним капіталом, розташовані в Польщі, досягли фінансових результатів, близьких до результатів 2022 року (139,3 млрд злотих у 2023 році та 139,7 млрд злотих у 2022 році). Структура доходів також не змінилася. Як і в попередньому році, найбільшу частку в структурі доходів становили реінвестовані прибутки (72,6 млрд злотих). За ними йшли задекларовані дивіденди (51,2 млрд злотих), а останнє місце посіли відсотки (15,6 млрд злотих). Збереження доходів на історично високому рівні 2022 року при позитивній динаміці ВВП було пов'язане зі зниженням рентабельності іноземних інвестицій у Польщі. Ця рентабельність знизилася на 1,3 відсоткових пункти — з 12,6% до 11,3%, що може свідчити про незначне погіршення фінансової ситуації компаній. Водночас частка доходів від

іноземних прямих інвестицій у ВВП знизилася до 4,1% порівняно з 4,5% у 2022 році.

Найвищі доходи від прямих інвестицій у Польщі отримали прямі інвестори з Нідерландів (37,7 млрд злотих), Німеччини (22,5 млрд злотих) і Люксембургу (13,4 млрд злотих). Однак, якщо доходи віднести до країни, в якій знаходиться домінуючий суб'єкт, найвищі доходи отримали інвестори з Німеччини (26,3 млрд злотих), далі — з Франції (13,0 млрд злотих), Сполучених Штатів (12,3 млрд злотих), а також Нідерландів і Португалії (відповідно 10,9 млрд злотих і 8,4 млрд злотих).

Вартість операцій, пов'язаних із припливом іноземних прямих інвестицій до Польщі, знизилася порівняно з попереднім роком на 38,4 млрд злотих, до 119,9 млрд злотих зі 158,3 млрд злотих у 2022 році. Ця ситуація може бути пов'язана з ослабленням економічної кон'юнктури, яке спостерігалось у 2023 році.

У структурі операцій, як і в попередні роки, домінували реінвестиції прибутків (72,6 млрд злотих). Однак їх вартість знизилася на 12% (10 млрд злотих) порівняно з попереднім роком, коли вони сформувалися на рівні 82,6 млрд злотих. Це зниження пов'язане зі слабшими фінансовими результатами польських резидентів та історично високою вартістю дивідендів, задекларованих цими суб'єктами. Другим видом операцій, які зазнали зниження, були операції з борговими інструментами. У 2023 році відбувся відплив капіталу з цієї причини, про що свідчить від'ємне сальдо, що становить -11,9 млрд злотих (36,2 млрд злотих у 2022 році). Цей відплив був пов'язаний з погашенням кредитів і позик польськими підприємствами, на що могли вплинути високі процентні ставки та зниження торгових зобов'язань у зв'язку зі слабшою економічною кон'юнктурою, що обмежує потребу в капіталі.

Натомість сальдо операцій, пов'язаних із придбанням акцій та інших форм капітальних часток, зросло до історично найвищого рівня. Вартість операцій становила 59,2 млрд злотих і була вищою на 19,7 млрд злотих, ніж у 2022 році.

Зниження обсягу операцій, що надійшли до Польщі, при позитивній динаміці ВВП призвело до зменшення частки іноземних прямих інвестицій у ВВП, що визначається як відношення сальдо операцій з іноземних прямих інвестицій у Польщі до ВВП у поточних цінах. У 2023 році цей показник становив 3,5% проти 5,1% у 2022 році та залишився вищим за довгостроковий середній показник.

Спад у потоках інвестиційного капіталу у світі не оминув і Польщу. Вартість поточного (річного) потоку прямих іноземних інвестицій, що надходили до Польщі у 2023 році, була на кілька відсотків нижчою, ніж у 2022 році. Аналогічна ситуація спостерігалася і щодо кількості інвестиційних проєктів. Водночас варто підкреслити, що обсяги капіталу, інвестованого в Польщі у 2021, 2022 та 2023 роках, були рекордно високими порівняно з попередніми роками (рис 2.1).

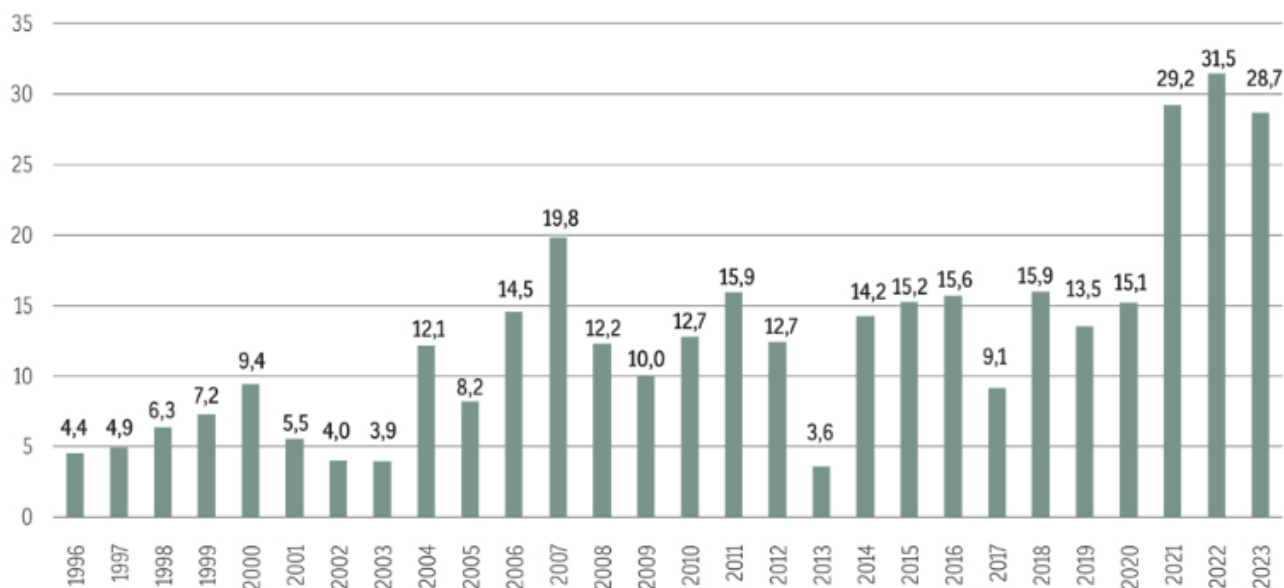

Рисунок 2.1 - Вартість іноземних інвестицій, що надходять до Польщі у 1996–2023 роках (млрд дол. США)

Джерело: побудовано автором за матеріалами [11]

У 2023 році, як і раніше, найбільше в Польщу інвестували суб'єкти з країн, перед якими Польща має найбільші зобов'язання за іноземними інвестиціями.

Найбільший приплив прямих інвестицій до Польщі надійшов з Нідерландів (34,2 млрд злотих), Великої Британії (24,8 млрд злотих), Ірландії (13,3 млрд злотих) та Німеччини (9,9 млрд злотих). Сукупне сальдо операцій з цими чотирма країнами становило близько 68% чистих операцій з іноземних прямих інвестицій, що надійшли до Польщі у 2023 році. Особливу увагу привертає високе сальдо операцій, пов'язаних із придбанням акцій та інших форм капітальних часток резидентами Великої Британії та Ірландії. Це пов'язано з кількома окремими великими операціями, внаслідок чого відбулося перегрупування серед провідних іноземних інвесторів, які вкладають капітал у Польщі (рис 2.2).

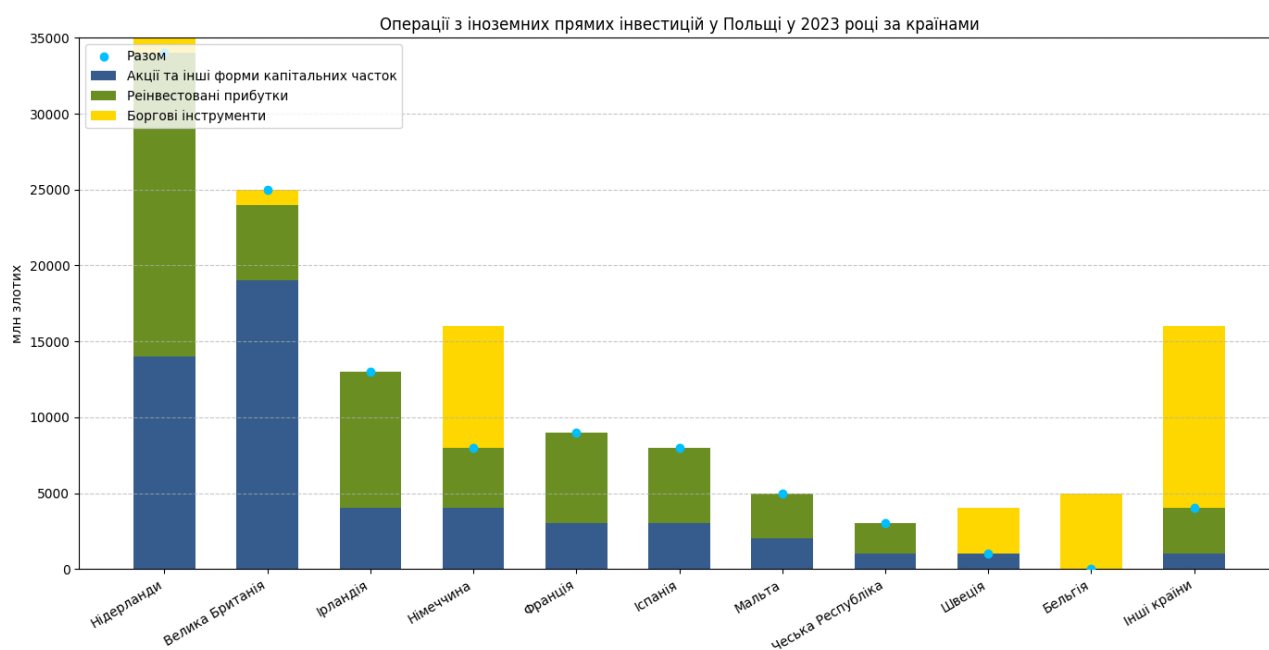

Рисунок 2.2 - Операції з іноземних прямих інвестицій у Польщі у 2023 році за географічним розподілом

Джерело: побудовано автором за матеріалами [6]

Структура припливу іноземних прямих інвестицій до Польщі за видами економічної діяльності у 2023 році суттєво змінилася порівняно з попереднім роком. У 2023 році найбільший приплив капіталу було зафіксовано у сфері професійної, наукової та технічної діяльності (секція М) — 23,7 млрд злотих, що на 9,3 млрд більше, ніж у 2022 році. Близько 85% цієї суми становив приплив,

пов'язаний із придбанням акцій та інших форм капітальних часток (20 млрд злотих). Друге місце посіло переробне виробництво (секція С) з припливом у 20,2 млрд злотих. Однак вартість операцій у цій сфері була на 31,2 млрд злотих нижчою, ніж у 2022 році, що зумовлено двома чинниками. По-перше, відбулося значне зменшення заборгованості підприємств цієї секції (-9,9 млрд злотих), ймовірно, через високі витрати на таке фінансування. По-друге, знизилися реінвестовані прибутки (з 34,9 млрд злотих у 2022 році до 23,9 млрд злотих у 2023 році), що свідчить про те, що національні підприємства прямого інвестування цього сектору продовжували отримувати прибутки, хоча вони вже не були такими значними, як роком раніше. Варто зазначити, що приплив капіталу до цієї секції був найнижчим з 2020 року.

Третє місце посіла фінансова та страхова діяльність (секція К), у яку іноземні прямі інвестори вклали у 2023 році 20,1 млрд злотих проти 14,8 млрд злотих роком раніше. Зростанню припливу прямих інвестицій у цей сектор сприяло збільшення акцій та інших капітальних часток (з 5,2 млрд злотих у 2022 році до 8,5 млрд злотих у 2023 році) і реінвестованих прибутків (з 5 млрд злотих у 2022 році до 12,1 млрд злотих у 2023 році). Водночас зростання цих двох елементів супроводжувалося зниженням операцій із борговими інструментами (з 4,6 млрд злотих у 2022 році до -0,6 млрд злотих у 2023 році). Для порівняння, у 2022 році найбільші припливи спостерігалися у переробній промисловості (секція С), оптовій і роздрібній торгівлі; ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів (секція G), а також у фінансовій і страховій діяльності (секція К). Професійна, наукова і технічна діяльність (секція М) тоді займала п'яту позицію.

У 2023 році найбільші іноземні прямі інвестори, тобто резиденти Нідерландів і Великої Британії, найохочіше вкладали кошти у такі сектори: професійна, наукова і технічна діяльність (10,9 млрд злотих), фінансова і страхова діяльність (4,2 млрд злотих), а також оптова і роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (3,9 млрд злотих) (рис 2.3).

С – Переробна промисловість; G – Оптова і роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; К – Фінансова та страхова діяльність;

D35 – Виробництво та постачання електроенергії, газу, пари та повітря для систем кондиціонування; M – Професійна, наукова та технічна діяльність; J – Інформація та комунікації; N – Адміністративне обслуговування та допоміжна діяльність; H – Транспорт і складське господарство; I – Діяльність, пов’язана з розміщенням і харчуванням; A – Сільське господарство, лісове господарство, мисливство та рибальство.

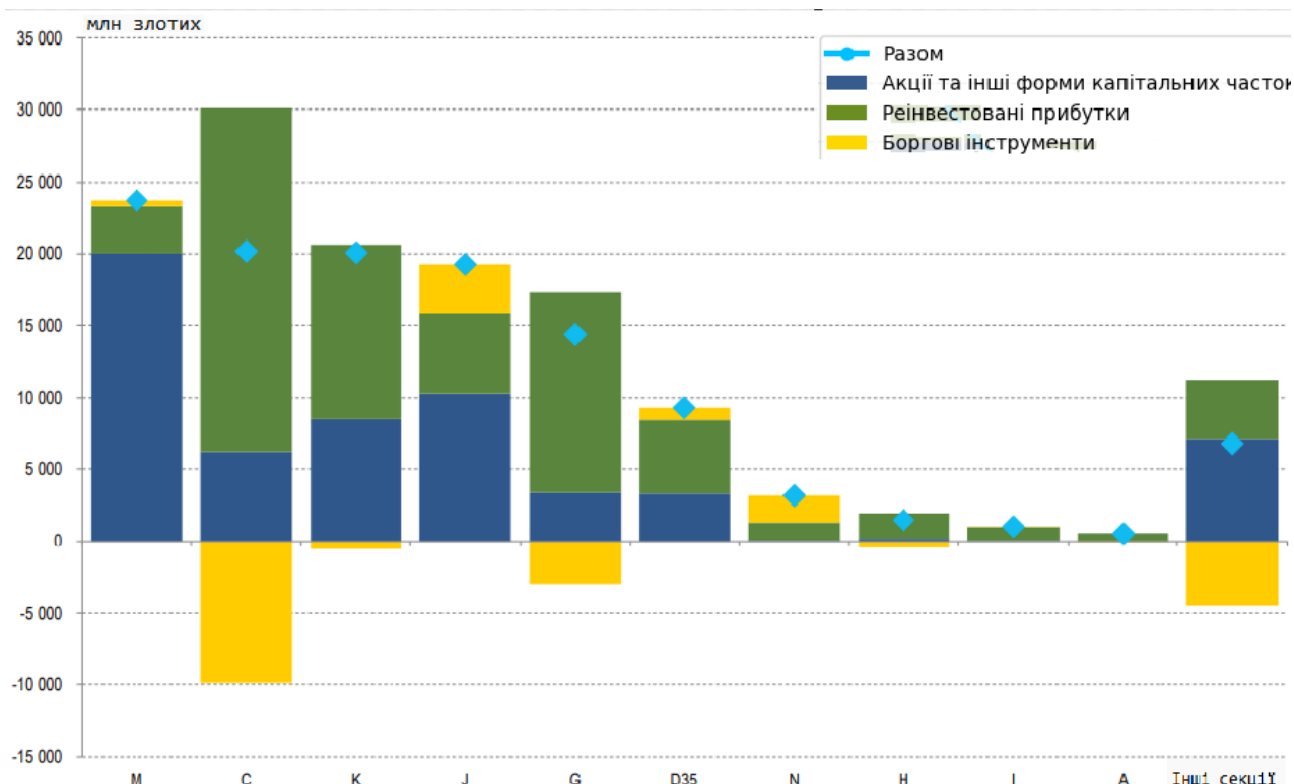

Рисунок 2.3 - Операції з іноземних прямих інвестицій у Польщі у 2023 році за видами економічної діяльності

Джерело: побудовано автором за матеріалами [6]

Отже, прямі іноземні інвестиції відіграли ключову роль у трансформації та динамічному розвитку польської економіки за останні десятиліття. Завдяки структурним реформам, членству в ЄС та вигідному географічному розташуванню Польща стала привабливим центром для міжнародного капіталу. Попри незначне зниження обсягів інвестицій у 2023 році, їхній рівень залишається історично високим, а структура інвестицій свідчить про зростання

ролі сектору послуг. Це підтверджує стійкість польської економіки та її здатність адаптуватися до глобальних викликів.

2.2. Соціально-економічні аспекти впливу ПІІ на розвиток економіки Польщі

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) — це не лише додаткове джерело фінансових ресурсів для національної економіки, а й один із ключових чинників її якісної трансформації. Завдяки ПІІ країна отримує можливість не просто залучати капітал для розвитку виробництва чи інфраструктури, а й інтегруватися у глобальні економічні процеси, підвищувати свою конкурентоспроможність на світовому ринку. Іноземні інвестори, приходячи на внутрішній ринок, приносять із собою сучасні технології, інноваційні управлінські практики, нові стандарти ведення бізнесу та корпоративної культури. Це сприяє модернізації виробничих потужностей, підвищенню ефективності підприємств, розвитку людського капіталу та формуванню сприятливого інвестиційного клімату.

Крім того, ПІІ стимулюють розвиток суміжних галузей, сприяють створенню нових робочих місць, підвищенню рівня оплати праці та соціальних стандартів. Важливою перевагою є також передача знань і досвіду, що дозволяє національним компаніям адаптуватися до сучасних вимог ринку та впроваджувати інновації. У результаті, вплив ПІІ виходить далеко за межі суто економічних показників, охоплюючи соціальну сферу, освіту, науку, інфраструктуру та інші аспекти суспільного розвитку. Саме тому аналіз соціально-економічних аспектів впливу прямих іноземних інвестицій є надзвичайно важливим для розуміння сучасної моделі розвитку Польщі.

Одним із найважливіших соціально-економічних ефектів залучення прямих іноземних інвестицій у Польщі стало створення нових робочих місць та зниження рівня безробіття. Іноземні інвестори, відкриваючи підприємства та

розширюючи свою діяльність у різних секторах економіки, значно вплинули на динаміку зайнятості в країні. Особливо помітним цей вплив був у промисловості, сфері послуг, інформаційних технологіях та фінансовому секторі, де іноземний капітал став рушієм модернізації та розвитку. Завдяки ПІІ Польща не лише збільшила кількість робочих місць, а й підвищила якість праці, рівень оплати та соціальні стандарти. Це, у свою чергу, сприяло зростанню доходів населення, зменшенню масштабів трудової міграції та формуванню більш стійкого ринку праці. Аналізуючи ці процеси, можна чітко простежити позитивний вплив ПІІ на соціальну сферу та загальний рівень добробуту в країні.

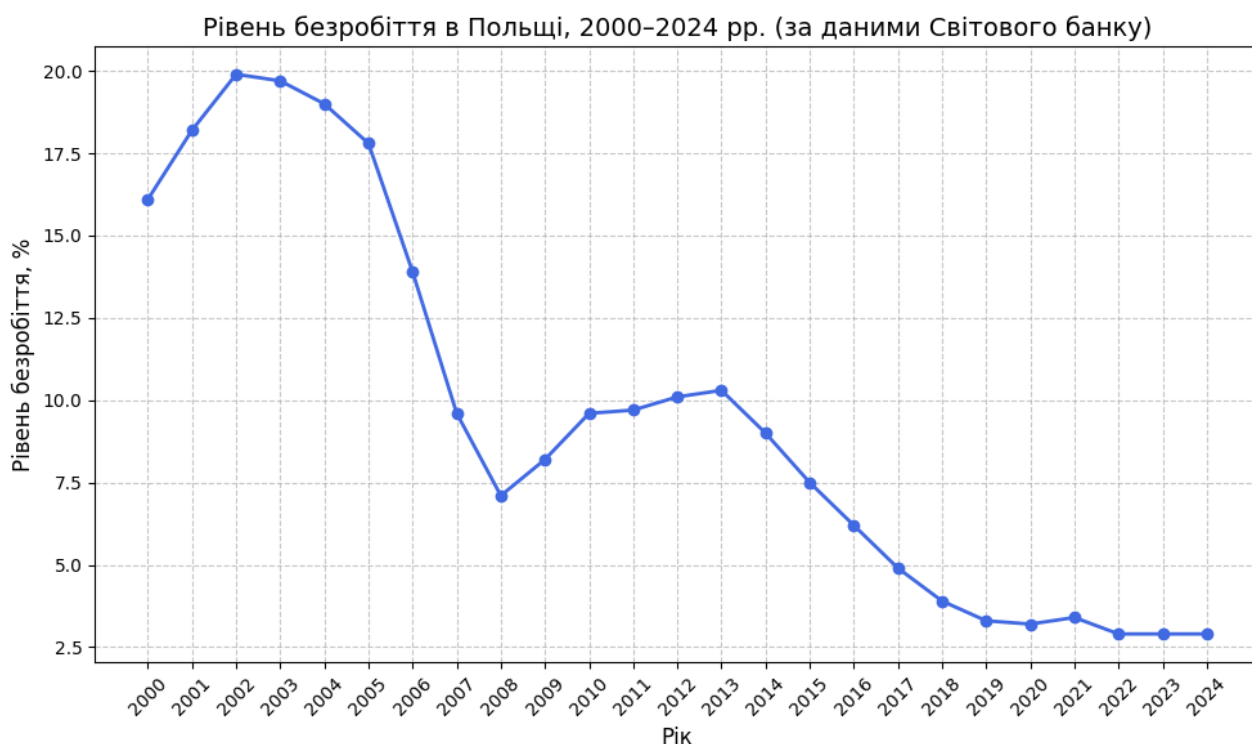

Рисунок 2.4 - Операції з іноземних прямих інвестицій у Польщі у 2023 році за видами економічної діяльності

Джерело: побудовано автором за матеріалами [26-32]

Графік (рис 2.4), що ілюструє динаміку рівня безробіття в Польщі у 2000–2024 роках (за даними Світового банку), наочно демонструє суттєві зміни на ринку праці країни за останні два з половиною десятиліття. На початку 2000-х

років рівень безробіття був надзвичайно високим і досягав майже 20% (2002–2003 рр.), що свідчило про складні структурні проблеми в економіці та наслідки трансформаційних процесів після переходу до ринкової моделі.

Починаючи з 2004 року, коли Польща приєдналася до Європейського Союзу, спостерігається стійка тенденція до зниження безробіття. Це стало можливим завдяки активному залученню прямих іноземних інвестицій, модернізації виробництва, розвитку малого та середнього бізнесу, а також розширенню можливостей для трудової міграції. Особливо помітне зниження відбулося у 2006–2008 роках, коли рівень безробіття впав удвічі.

Після короткочасного зростання безробіття у 2009–2013 роках, спричиненого світовою фінансовою кризою, ринок праці Польщі знову повернувся до позитивної динаміки. З 2014 року рівень безробіття стабільно знижувався, досягнувши у 2022–2024 роках історичного мінімуму — близько 2,9%. Це свідчить про ефективність економічної політики, спрямованої на підтримку зайнятості, а також про позитивний вплив ПІІ на створення нових робочих місць і підвищення конкурентоспроможності економік

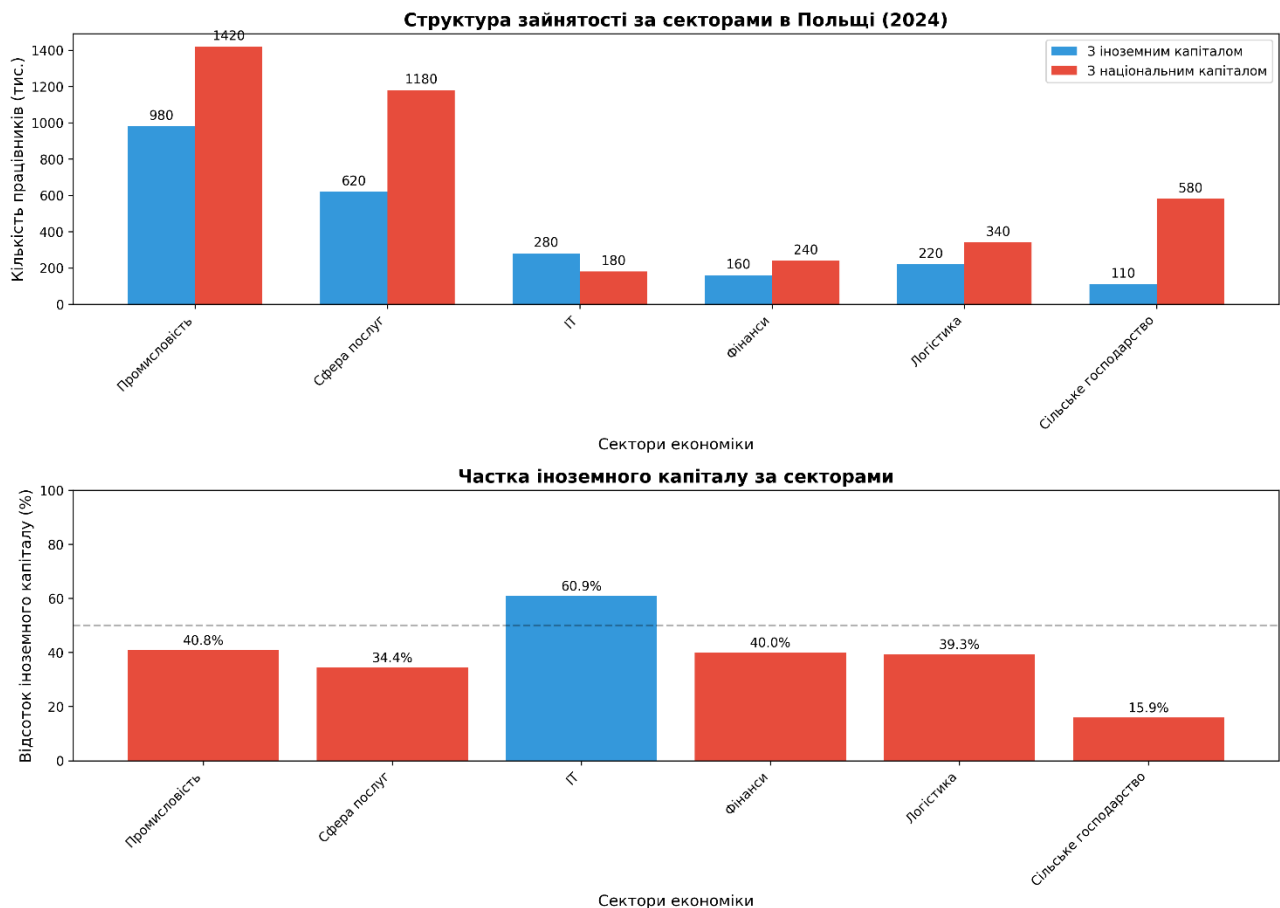

Рисунок 2.5 – Структура зайнятості працездатного населення Польщі за секторами

Джерело: побудовано автором за матеріалами [5]

Дані з діаграми (рис 2.5) чітко демонструє, що ПІІ мають суттєвий вплив на структуру зайнятості в Польщі, але цей вплив є нерівномірним у різних секторах економіки. Найбільша кількість працівників зосереджена у промисловості та сфері послуг, але частка іноземного капіталу в цих секторах різна.

Найвища частка працівників на підприємствах з іноземним капіталом зосереджена в ІТ секторі (понад 60%). Це свідчить про те, що ПІІ є ключовим драйвером розвитку ІТ-галузі, створюючи нові робочі місця, підвищуючи рівень оплати праці та сприяючи впровадженню інновацій. Частка іноземного капіталу в сфері фінансів та логістики також значна (близько 40%). Це означає, що ПІІ сприяють модернізації фінансової інфраструктури, розвитку логістичних ланцюгів, підвищенню ефективності та конкурентоспроможності.

ППІ стимулюють створення робочих місць у сучасних, інноваційних секторах (ІТ, промисловість, фінанси, логістика), підвищують якість зайнятості, сприяють зростанню зарплат і кваліфікації працівників. У традиційних секторах (сільське господарство, частково сфера послуг) вплив ППІ обмежений, і зайнятість тут залежить переважно від національного капіталу. Загалом ППІ сприяють структурній модернізації ринку праці Польщі, підвищенню його гнучкості та конкурентоспроможності.

Рисунок 2.6 - Динаміка споживчої інфляції в Польщі з 2000 по 2024 роки

Джерело: побудовано автором за матеріалами [5-6,10]

Варто зазначити, що динаміка інфляції (рис 2.6) в Польщі тісно пов'язана з обсягами прямих іноземних інвестицій (ППІ), які відіграють важливу роль у формуванні макроекономічної стабільності країни. У 2000-х роках Польща активно залучала ППІ, що сприяло модернізації промисловості, створенню нових робочих місць і підвищенню продуктивності праці. Зростання ППІ у цей період частково пояснює зниження інфляції, оскільки інвестиції сприяли збільшенню

пропозиції товарів і послуг, а також підвищенню конкуренції на внутрішньому ринку.

У роки фінансової кризи 2008–2009 років спостерігалось певне скорочення припливу ПІІ, що разом із глобальними економічними викликами могло вплинути на тимчасове зростання інфляції. Водночас у 2010-х роках Польща залишалася привабливою для іноземних інвесторів завдяки стабільному економічному зростанню, членству в ЄС та відносно низьким виробничим витратам. Це сприяло підтриманню низької інфляції та макроекономічної стабільності.

Однак у періоди геополітичної напруги та глобальних криз, таких як пандемія COVID-19, обсяги ПІІ знижувались, що разом із іншими факторами призводило до зростання інфляційного тиску. Таким чином, ПІІ є важливим чинником, який впливає на інфляційні процеси в Польщі, забезпечуючи додаткові ресурси для економічного розвитку та сприяючи стабілізації цін у довгостроковій перспективі.

У контексті дослідження впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на соціально-економічний розвиток Польщі, важливим є аналіз макроекономічних факторів, які можуть впливати на інвестиційну привабливість країни. Одним із таких ключових факторів є інфляція, яка може суттєво впливати на вартість капіталу, прибутковість інвестиційних проєктів та загальний рівень економічної невизначеності. Метою проведення аналізу є систематизація та порівняльний аналіз даних щодо інфляції та ПІІ в Польщі у період з 2000 по 2024 рік. Цей період охоплює важливі етапи економічного розвитку країни, включаючи вступ до Європейського Союзу, глобальну фінансову кризу, пандемію COVID-19 та інші значущі події, які могли вплинути на інвестиційний клімат.

Результати порівняльного аналізу (табл 2.1) свідчать, що періоди низької та передбачуваної інфляції (зокрема, 2004–2007 та 2018–2019 рр.) супроводжувалися суттєвим зростанням обсягів ПІІ. Це підтверджує гіпотезу про те, що цінова стабільність є одним із ключових чинників, які визначають інвестиційну привабливість національної економіки. Стабільний рівень інфляції

сприяє зниженню ризиків для інвесторів, полегшує прогнозування витрат і доходів, а також забезпечує сприятливі умови для довгострокового планування бізнесу.

По-друге, аналіз показує, що навіть за умов високої інфляції (2022–2023 рр.) Польща зберігала здатність залучати значні обсяги ПІІ. Це пояснюється наявністю низки структурних переваг, зокрема членством у Європейському Союзі, доступом до кваліфікованої робочої сили, розвиненою інфраструктурою та державними програмами підтримки інвесторів. Крім того, геополітична ситуація, зокрема релокація бізнесу з України та Росії, сприяла збереженню інвестиційної активності навіть в умовах підвищеної інфляційної волатильності.

По-третє, періоди дефляції (2014–2016 рр.) також не сприяли активному залученню ПІІ, що свідчить про неоднозначний вплив цінової динаміки на інвестиційні процеси. Незважаючи на зниження вартості капіталу, дефляційні очікування можуть формувати невизначеність щодо майбутніх доходів, що, у свою чергу, стримує прийняття інвестиційних рішень.

Загалом, результати проведеного порівняльного аналізу підтверджують, що інфляційна стабільність є важливим, але не єдиним чинником залучення прямих іноземних інвестицій. Вирішальну роль відіграють також структурні характеристики економіки, інституційне середовище, геополітичні фактори та здатність країни адаптуватися до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Проведений аналіз соціально-економічних аспектів впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на розвиток економіки Польщі дозволяє зробити низку важливих висновків. ПІІ стали одним із ключових чинників не лише економічного зростання, а й якісної трансформації польської економіки. Завдяки активному залученню іноземного капіталу Польща змогла модернізувати виробничі потужності, впровадити сучасні технології, підвищити ефективність управління підприємствами та інтегруватися у глобальні ланцюги доданої вартості. Це забезпечило підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку та сприяло її стійкому економічному розвитку.

ПІІ мали суттєвий позитивний вплив на ринок праці Польщі. Іноземні інвестори створили тисячі нових робочих місць, особливо у таких секторах, як промисловість, ІТ, фінанси, логістика та сфера послуг. Це сприяло не лише зниженню рівня безробіття до історичних мінімумів, а й підвищенню якості зайнятості, рівня оплати праці та соціальних стандартів. Важливо, що ПІІ стимулювали розвиток людського капіталу, сприяли підвищенню кваліфікації працівників, впровадженню нових стандартів корпоративної культури та управління, а також сприяли зменшенню масштабів трудової міграції.

Вплив ПІІ на соціально-економічний розвиток Польщі проявився у структурній модернізації економіки. Іноземний капітал був спрямований переважно у сучасні, інноваційні сектори, що дозволило диверсифікувати економіку, зменшити залежність від традиційних галузей та забезпечити стійкість до зовнішніх шоків. Особливо значущим є внесок ПІІ у розвиток ІТ-сектору, де частка працівників на підприємствах з іноземним капіталом перевищує 60%, а також у фінансовій сфері та логістиці.

ПІІ сприяли підвищенню добробуту населення, зростанню доходів, розвитку інфраструктури, освіти та науки. Передача сучасних технологій, управлінських практик і знань дозволила національним компаніям адаптуватися до вимог глобального ринку, впроваджувати інновації та підвищувати продуктивність праці. Водночас ПІІ стимулювали розвиток суміжних галузей, сприяли формуванню сприятливого інвестиційного клімату та підвищенню привабливості Польщі для нових інвесторів.

Аналіз динаміки інфляції та макроекономічної стабільності свідчить, що стабільний приплив ПІІ позитивно впливає на цінову стабільність, сприяє зниженню інфляційних ризиків та забезпечує передбачуваність економічної політики. Періоди низької та прогнозованої інфляції супроводжувалися зростанням обсягів ПІІ, що підтверджує важливість макроекономічної стабільності для залучення іноземного капіталу. Водночас навіть у періоди підвищеної інфляції Польща зберігала здатність залучати значні обсяги ПІІ завдяки структурним перевагам, членству в ЄС та розвиненій інфраструктурі.

Загалом, досвід Польщі свідчить, що прямі іноземні інвестиції є потужним інструментом соціально-економічного розвитку, який забезпечує не лише економічне зростання, а й якісні зміни у структурі економіки, ринку праці, соціальній сфері та інституційному середовищі. Польща змогла ефективно використати ПІІ для модернізації економіки, підвищення добробуту населення та інтеграції у глобальні економічні процеси, що може слугувати прикладом для інших країн, зокрема для України.

2.3. Проблеми та прогнозування залучення ПІІ в економіку Польщі

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) відіграють ключову роль у забезпеченні економічного зростання, підвищенні конкурентоспроможності та модернізації національної економіки Польщі. Вони сприяють впровадженню новітніх технологій, створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури та інтеграції країни у світову економічну систему. Однак, процес залучення ПІІ не є безперешкодним. Польща, як і більшість країн з перехідною економікою, стикається з низкою викликів та обмежень, які можуть стримувати приплив іноземного капіталу. Серед таких проблем можна виділити регуляторні бар'єри, нестабільність законодавчої бази, адміністративні труднощі, конкуренцію з боку інших країн регіону, а також вплив зовнішніх економічних і політичних факторів.

У сучасних умовах особливої актуальності набуває питання прогнозування обсягів та динаміки залучення ПІІ. Прогнозування дозволяє не лише оцінити потенційні можливості для економічного розвитку, а й своєчасно виявити ризики, які можуть виникнути у майбутньому. Це, у свою чергу, дає змогу державним органам, бізнесу та іншим зацікавленим сторонам розробляти ефективні стратегії для підвищення інвестиційної привабливості країни,

оптимізувати використання наявних ресурсів та забезпечити стійке економічне зростання. Таким чином, аналіз проблем залучення ПІІ та обґрунтоване прогнозування їх динаміки є важливими складовими формування ефективної інвестиційної політики Польщі.

Проблеми залучення ПІІ в економіку Польщі

Бюрократичні бар'єри

Незважаючи на значний прогрес у спрощенні процедур ведення бізнесу, іноземні інвестори все ще стикаються з надмірною зарегульованістю та складністю адміністративних процедур.

Таблиця 2.2 – Рейтинг Польщі за рейтингом Світового банку "Doing Business"

Рік	Місце
2010	72
2012	62
2013	55
2015	32
2017	24
2019	33
2020	40

Джерело: складено автором на основі [26-31]

За даними звіту Світового банку "Doing Business 2020", Польща посіла 40 місце серед 190 країн за легкістю ведення бізнесу, що свідчить про наявність певних труднощів, зокрема у сфері отримання дозволів на будівництво, реєстрації власності та підключення до електромереж. Експерти Польської агенції інвестицій і торгівлі (РАІН) зазначають, що складність процедур часто призводить до затримок у реалізації інвестиційних проєктів, що знижує привабливість країни для іноземних інвесторів.

Недостатня прозорість регуляторного середовища

Іноземні інвестори звертають увагу на недостатню прозорість та передбачуваність регуляторної політики. Згідно з дослідженням Європейської бізнес-асоціації в Польщі, 37% опитаних компаній вважають, що часті зміни законодавства та відсутність чітких правил гри створюють додаткові ризики для інвесторів. Наприклад, у 2021 році зміни до податкового законодавства ("Polski Ład") були впроваджені у стислі терміни, що викликало невизначеність серед бізнесу та інвесторів.

Податкові ризики

Податкова система Польщі залишається складною для розуміння, особливо для іноземних компаній. Часті зміни у податковому законодавстві, неоднозначність трактування норм та ризик податкових перевірок створюють додаткові труднощі для інвесторів. За даними PwC, 45% іноземних компаній, що працюють у Польщі, вважають податкову систему однією з головних перешкод для інвестиційної діяльності. Зокрема, введення нових податків, таких як податок на великі торгові мережі, стало несподіванкою для багатьох іноземних інвесторів.

Недостатній розвиток інфраструктури

Хоча Польща активно інвестує у розвиток транспортної та логістичної інфраструктури, у деяких регіонах країни все ще спостерігається недостатній рівень розвитку доріг, залізниць та енергетичних мереж. За даними Європейської комісії, у 2022 році лише 60% підприємств у Польщі були повністю задоволені якістю транспортної інфраструктури, що нижче середнього показника по ЄС. Це особливо актуально для східних та південних воєводств, які мають значний потенціал для залучення ПІІ, але поступаються західним регіонам за рівнем інфраструктурного забезпечення.

Політична чи економічна нестабільність у регіоні

Геополітична ситуація у Центральній та Східній Європі, зокрема війна в Україні, створює додаткові ризики для іноземних інвесторів. За оцінками аналітиків Fitch Ratings, у 2022 році зростання геополітичної напруги призвело до зниження інвестиційної активності в регіоні на 8%. Окрім того,

внутрішньополітична напруженість, пов’язана з реформами судової системи та відносинами з ЄС, також впливає на сприйняття Польщі як стабільної юрисдикції для інвестицій.

Конкуренція з боку інших країн Центральної та Східної Європи

Польща конкурує за іноземні інвестиції з такими країнами, як Чехія, Угорщина, Словаччина та Румунія, які пропонують податкові пільги, сприятливіші умови для ведення бізнесу та іноді нижчі витрати на робочу силу. За даними UNCTAD, у 2022 році Чехія залучила \$10,5 млрд ПІІ, тоді як Польща — \$24,8 млрд, однак темпи зростання ПІІ у Чехії були вищими. Тому для збереження конкурентоспроможності Польща має постійно вдосконалювати інвестиційний клімат та адаптуватися до нових викликів.

Інвестиційний клімат будь-якої країни формується під впливом широкого спектра зовнішніх і внутрішніх чинників, які визначають рівень привабливості держави для іноземних інвесторів. Польща, як одна з найбільших економік Центральної та Східної Європи, не є винятком. Останні роки стали періодом значних викликів для світової економіки, що не могло не позначитися на інвестиційних процесах у Польщі.

Таблиця 2.3 – Вплив глобальних тенденцій на інвестиційний клімат в Польщі

	Позитивний вплив	Негативний вплив
Повномасштабне вторгнення Росії в Україну	Польща стала одним з основних центрів для переміщення бізнесу з України та Білорусі, що призвело до збільшення кількості нових компаній та інвестицій у певні сектори (ІТ, логістика).	Війна створила значну невизначеність у регіоні, що призвело до зниження інвестиційної активності. Інвестори побоюються поширення конфлікту, перебоїв у ланцюгах постачання та збільшення геополітичних ризиків.
Зміни в політиці ЄС	Членство в ЄС забезпечує Польщі доступ до єдиного ринку, структурних фондів та інших інструментів підтримки, що	Зміни в регулюванні ЄС (наприклад, "Зелений курс", податкові ініціативи) можуть створювати додаткові вимоги та

	сприяє економічному розвитку та залученню інвестицій.	витрати для бізнесу, що впливає на інвестиційну привабливість.
Пандемія COVID-19	Пандемія прискорила цифровізацію економіки та розвиток нових технологій, що створило можливості для інвестицій у ІТ-сектор, електронну комерцію та інші інноваційні галузі.	Пандемія призвела до економічного спаду, перебоїв у виробництві та логістиці, зниження споживчого попиту та збільшення невизначеності. Це негативно вплинуло на інвестиційні плани багатьох компаній.
Глобальна економічна нестабільність		Зростання інфляції, підвищення процентних ставок, боргова криза в окремих країнах та інші фактори глобальної нестабільності негативно впливають на інвестиційні рішення, оскільки збільшують ризики та зменшують прибутковість інвестицій.

Джерело: складено автором на основі [33-34]

Серед глобальних тенденцій, які суттєво вплинули на інвестиційний клімат країни, варто виділити повномасштабну війну в Україні, що розпочалася у 2022 році. Ця подія не лише змінила геополітичний баланс у регіоні, а й призвела до зростання рівня невизначеності та ризиків для іноземних інвесторів. Польща, яка межує з Україною, стала важливим гуманітарним, логістичним і економічним хабом, що, з одного боку, відкрило нові можливості для розвитку окремих секторів економіки, а з іншого — посилило навантаження на державні ресурси та інфраструктуру.

Ще одним важливим фактором є зміни у політиці Європейського Союзу, членом якого є Польща. ЄС впроваджує нові регуляторні ініціативи, зокрема у сфері екології, цифровізації, оподаткування та корпоративного управління. Впровадження так званого "Зеленого курсу" (European Green Deal) вимагає від країн-членів значних інвестицій у модернізацію виробництва, енергетику та транспорт, що створює як нові можливості для інвесторів, так і додаткові

виклики для бізнесу, який змушений адаптуватися до нових стандартів. Пандемія COVID-19 також стала серйозним випробуванням для польської економіки. Вона призвела до тимчасового зниження ділової активності, перебоїв у глобальних ланцюгах постачання, скорочення споживчого попиту та зростання невизначеності на ринках. Водночас пандемія прискорила процеси цифровізації, стимулювала розвиток нових технологій та відкрила нові ніші для інвестицій, зокрема у сфері ІТ, електронної комерції та логістики.

Важливу роль у формуванні інвестиційного клімату відіграють і внутрішні фактори. Польща активно проводить реформи, спрямовані на покращення умов для ведення бізнесу, спрощення регуляторних процедур, підвищення прозорості та ефективності державного управління. Водночас часті зміни у законодавстві, податковій політиці та трудових відносинах можуть створювати додаткову невизначеність для іноземних інвесторів. Державна підтримка інвестицій, розвиток інфраструктури, наявність кваліфікованої робочої сили та макроекономічна стабільність залишаються ключовими чинниками, що визначають конкурентоспроможність Польщі на міжнародному інвестиційному ринку.

Прогнозування залучення ІІІ в економіку Польщі

На основі аналізу сучасних тенденцій, оцінок міжнародних організацій та аналітичних центрів, можна сформулювати прогноз щодо залучення прямих іноземних інвестицій у Польщу на найближчі роки.

Оптимістичний сценарій

В основі оптимістичного сценарію лежить припущення про швидке завершення війни в Україні та стабілізацію безпекової ситуації у регіоні. Це дозволить знизити геополітичні ризики, які наразі стримують іноземних інвесторів. Важливим чинником стане також активне впровадження структурних реформ у Польщі, спрямованих на подальше спрощення регуляторного середовища, підвищення прозорості та передбачуваності державної політики, а також удосконалення податкової системи.

У цьому сценарії Польща зможе ефективно використати фінансову підтримку ЄС для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів, розвитку інноваційних секторів (зокрема ІТ, відновлюваної енергетики, логістики, біотехнологій) та модернізації промисловості. Зростання внутрішнього попиту, стабільна макроекономічна ситуація, а також позитивна динаміка на ринку праці сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості країни.

У такому разі обсяги ПІП можуть зрости до 30–32 млрд доларів США на рік вже у 2025–2026 роках. Польща може стати одним із лідерів регіону за темпами залучення іноземного капіталу, а інвестори будуть розглядати країну як стабільний і перспективний майданчик для розміщення виробництва та розвитку нових технологій.

Базовий сценарій

Базовий сценарій передбачає поступове відновлення економіки Польщі на тлі збереження помірної політичної стабільності та відсутності різких зовнішніх шоків. Війна в Україні може залишатися затяжною, але без суттєвого розширення конфлікту, а глобальна економічна ситуація — стабілізуватися на середньому рівні. Польща продовжить отримувати підтримку від ЄС, однак темпи реформ і модернізації будуть помірними.

У цьому сценарії інвестори зберігатимуть обережність, але поступово відновлюватимуть активність у традиційних для Польщі секторах — автомобілебудуванні, харчовій промисловості, логістиці, ІТ та нерухомості. Внутрішній попит зростатиме завдяки підвищенню доходів населення та стабільності на ринку праці, однак темпи зростання ПІП будуть стриманими через залишкові ризики та конкуренцію з боку інших країн регіону.

У такому випадку обсяги ПІП можуть залишатися на рівні 25–28 млрд доларів США на рік у найближчі 2–3 роки. Польща зберігатиме позиції одного з лідерів у Центральній та Східній Європі, але не демонструватиме проривного зростання.

Песимістичний сценарій

Песимістичний сценарій враховує можливість затяжної або ескалації війни в Україні, що призведе до збереження високого рівня геополітичної напруги у регіоні. Додатковими негативними факторами можуть стати погіршення глобальної економічної кон'юнктури, нові хвилі пандемії, зростання інфляції, підвищення процентних ставок у світі, а також внутрішньополітична нестабільність у Польщі (наприклад, через суперечності з ЄС або соціальні протести).

У такій ситуації іноземні інвестори будуть схильні мінімізувати ризики, обираючи більш стабільні ринки для розміщення капіталу. Польща може зіткнутися з відтоком інвестицій з окремих секторів, зниженням темпів реалізації нових проектів, а також зростанням конкуренції з боку інших країн, які запропонують кращі умови для інвесторів.

У цьому випадку обсяги ПІІ можуть знизитися до 20–22 млрд доларів США на рік. Особливо вразливими можуть стати галузі, що залежать від зовнішнього попиту та глобальних ланцюгів постачання, а також ті, що потребують значних капіталовкладень у довгостроковій перспективі.

2.4. Використання досвіду Польщі для залучення іноземних інвестицій в Україну та перспективи інвестиційного співробітництва

Дослідження успішних практик залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у країнах, що здійснили ефективну економічну трансформацію, становить значний науковий та практичний інтерес для України. Республіка Польща демонструє показовий приклад системного підходу до формування сприятливого інвестиційного клімату, що дозволило країні за відносно короткий історичний період інтегруватися до європейського економічного простору та забезпечити сталий соціально-економічний розвиток. Аналіз польського досвіду дає можливість виокремити ключові інституційні, правові та економічні механізми, які можуть бути адаптовані до українських реалій з урахуванням

національної специфіки та сучасних викликів. Фундаментальним чинником успіху Польщі у залученні ПІІ стало формування прогресивної нормативно-правової бази, що еволюціонувала відповідно до потреб ринкової економіки та євроінтеграційних процесів. Прийняття Закону про іноземні інвестиції (1991 р.) заклало основи для лібералізації інвестиційного режиму та забезпечення національного режиму для іноземних інвесторів. Подальша гармонізація законодавства з нормами Європейського Союзу в передвступний період (1998-2004 рр.) сприяла підвищенню правової визначеності та передбачуваності для міжнародного бізнесу. Особливу увагу польський законодавець приділив захисту прав власності та інтелектуальної власності, що є критично важливим для високотехнологічних інвесторів. Імплементація європейських стандартів у цій сфері суттєво знизила інвестиційні ризики та підвищила довіру до польської юрисдикції.

Значним досягненням стало впровадження принципу "єдиного вікна" для реєстрації бізнесу, що дозволило мінімізувати бюрократичні перешкоди та скоротити трансакційні витрати інвесторів. Прийняття Закону про підтримку інвестицій (2018 р.) ознаменувало новий етап інвестиційної політики, відмовившись від галузевих обмежень на користь територіального підходу до стимулювання інвестицій.

Фіскальна політика Польщі щодо інвесторів характеризується поступовою лібералізацією та диференційованим підходом. Стратегічне зниження ставки корпоративного податку з 40% на початку 1990-х років до 19% у сучасний період суттєво підвищило конкурентоспроможність польської економіки в регіональному контексті.

Для великих інвесторів, що створюють значну кількість робочих місць або впроваджують інноваційні технології, передбачено механізм податкових канікул, що дозволяє оптимізувати фінансові потоки на початковому етапі реалізації інвестиційних проектів. Система прискореної амортизації для інвестицій у нові технології стимулює технологічну модернізацію виробництва та підвищення продуктивності праці. Особливу увагу польський уряд приділяє

стимулюванню науково-дослідної діяльності, надаючи податкові пільги для R&D витрат у розмірі до 150%, що сприяє локалізації дослідницьких центрів міжнародних корпорацій на території країни та розвитку інноваційної екосистеми.

Створення мережі спеціальних економічних зон (СЕЗ) стало ефективним інструментом просторової диверсифікації інвестиційних потоків та подолання регіональних диспропорцій. Функціонування 14 СЕЗ з особливим правовим режимом забезпечило концентрацію інвестиційних ресурсів у пріоритетних галузях та територіях. Основними перевагами польських СЕЗ є звільнення від корпоративного податку терміном до 15 років, наявність готової інфраструктури та спрощені адміністративні процедури. Стратегічна орієнтація на високотехнологічні та експортоорієнтовані виробництва дозволила інтегрувати польську промисловість у глобальні ланцюги створення вартості та підвищити конкурентоспроможність національної економіки. Трансформація СЕЗ у Польську інвестиційну зону (2018 р.) ознаменувала перехід від територіально обмежених преференцій до загальнонаціональної системи підтримки інвестицій, що враховує регіональну специфіку та рівень соціально-економічного розвитку територій.

Ефективність польської моделі залучення ПІІ значною мірою зумовлена розвиненою інституційною інфраструктурою. Центральну роль у цій системі відіграє Польське агентство інвестицій та торгівлі (РАІН), що функціонує за принципом "єдиного вікна" для іноземних інвесторів та забезпечує координацію діяльності різних органів державної влади. Розгалужена мережа регіональних центрів обслуговування інвесторів забезпечує локалізацію підтримки та врахування специфіки конкретних територій. Програма підтримки кластерів та індустріальних парків сприяє формуванню галузевих екосистем та посиленню синергетичних ефектів від концентрації взаємопов'язаних виробництв. Система грантів для створення робочих місць та навчання персоналу дозволяє адаптувати людський капітал до потреб інвесторів та підвищувати кваліфікацію робочої сили. Механізми державно-приватного партнерства у розвитку інфраструктури

забезпечують оптимальний розподіл ризиків та ресурсів між державним та приватним секторами.

Комплексна інформаційна підтримка та супровід інвесторів на всіх етапах реалізації проєктів мінімізують трансакційні витрати та підвищують ефективність інвестиційних процесів. Сукупність зазначених заходів дозволила Польщі акумулювати понад 250 млрд євро прямих іноземних інвестицій з 1990 року та посісти лідируючі позиції серед країн Центрально-Східної Європи за показниками інвестиційної привабливості, що підтверджує ефективність обраної моделі та її потенційну адаптивність до українських реалій.

Порівняльний аналіз інвестиційних кліматів України та Польщі

Компаративний аналіз інвестиційних кліматів України та Польщі становить значний науковий інтерес з огляду на спільність історичних передумов та відмінність траєкторій економічного розвитку цих країн у постсоціалістичний період. Обидві держави розпочали трансформаційні процеси на початку 1990-х років, проте досягли різних результатів у формуванні сприятливого середовища для залучення прямих іноземних інвестицій. Польща, реалізуючи послідовну стратегію інтеграції до європейського економічного простору, змогла акумулювати значні обсяги іноземного капіталу та забезпечити сталий економічний розвиток, тоді як Україна демонструє нестабільну динаміку інвестиційних процесів.

Індекс економічної свободи (ІЕС) є важливим макроекономічним індикатором, що відображає ступінь державного втручання в економіку та рівень захисту прав власності, що безпосередньо впливає на інвестиційну привабливість країни (таб 2.4).

Таблиця 2.4 – Порівняння Індексу економічної свободи України та Польщі (2015-2024)

Рік	Україна	Польща
2016	46.9	68.6

2017	46.8	69.3
2018	48.1	68.3
2019	51.9	68.5
2020	52.3	67.8
2021	54.9	69.1
2022	56.2	69.7
2022	54.1	68.7
2023	Н/Д	68.0
2024	Н/Д	66.0

Джерело: складено автором на основі [48-49]

Аналіз Індексу економічної свободи за 2015-2024 роки демонструє стабільно вищі показники Польщі (66,0-69,7 балів) порівняно з Україною (46,8-56,2 балів), що безпосередньо корелює з п'яти-семикратною різницею в обсягах залучених прямих іноземних інвестицій на душу населення. Позитивним сигналом є поступове зменшення розриву між країнами з 22,5 пунктів у 2016 році до 13,5 пунктів у 2021 році, що свідчить про ефективність українських реформ у цей період. Однак військова агресія проти України у 2022 році призвела до погіршення показників, тоді як Польща також демонструє негативну динаміку в останні роки – з 69,7 у 2021 році до 66,0 у 2024 році. Досвід Польщі підтверджує, що послідовне впровадження реформ, спрямованих на посилення захисту прав власності, дерегуляцію та боротьбу з корупцією, є ключовим фактором для створення сприятливого інвестиційного клімату.

Правове середовище

Польща характеризується високим рівнем правової стабільності та передбачуваності, що є результатом системних реформ та гармонізації законодавства з нормами ЄС. Правова система Польщі відзначається ефективним захистом прав власності, що підтверджується високим показником

у 79,4 бали зі 100 за Індексом економічної свободи 2023 року. Важливою перевагою польського правового середовища є прозорі процедури вирішення комерційних спорів із середнім терміном розгляду справи 685 днів, що значно підвищує довіру інвесторів до судової системи. Стабільність корпоративного законодавства з мінімальними змінами забезпечує передбачуваність умов ведення бізнесу та дозволяє інвесторам здійснювати довгострокове планування. Відносно низький рівень корупції, що підтверджується 56 балами зі 100 за Індексом сприйняття корупції Transparency International, створює сприятливе середовище для чесної конкуренції. Ефективна система виконання судових рішень із показником 70,9% успішно виконаних рішень гарантує захист законних інтересів суб'єктів господарювання. Україна демонструє поступовий прогрес у реформуванні правового середовища, проте зберігаються системні проблеми, що негативно впливають на інвестиційний клімат. Недостатній захист прав власності, що відображається у низькому показнику 35,5 балів зі 100 за Індексом економічної свободи 2023 року, створює значні ризики для інвесторів. Тривалі процедури вирішення комерційних спорів із середнім терміном розгляду 1120 днів суттєво знижують ефективність правового захисту. Часті зміни законодавства, що створюють правову невизначеність, ускладнюють довгострокове планування інвестиційної діяльності. Високий рівень корупції, що підтверджується низьким показником 33 бали зі 100 за Індексом сприйняття корупції, залишається одним із ключових бар'єрів для іноземних інвесторів. Низька ефективність виконання судових рішень із показником близько 30% успішно виконаних рішень підриває довіру до судової системи та знижує рівень правової захищеності інвестицій.

Макроекономічні показники

Польща демонструє стабільні макроекономічні показники, що створюють сприятливе середовище для інвестиційної діяльності. Стійке економічне зростання із середнім темпом приросту ВВП за 2015-2022 роки на рівні 3,8%

забезпечує розширення внутрішнього ринку та підвищення купівельної спроможності населення. Помірна інфляція із середнім рівнем за 2015-2022 роки 3,2% сприяє ціновій стабільності та передбачуваності бізнес-середовища. Низький рівень державного боргу, що становить 49,8% від ВВП, свідчить про фінкальну стійкість та знижує ризики макроекономічних дисбалансів. Стабільний обмінний курс злотаго з волатильністю $\pm 5-7\%$ на рік мінімізує валютні ризики для інвесторів. Позитивний кредитний рейтинг А- за шкалою S&P відображає високу довіру міжнародних фінансових інституцій до польської економіки. Профіцит торговельного балансу на рівні 2,1% від ВВП свідчить про конкурентоспроможність польських товарів на міжнародних ринках. Україна характеризується макроекономічною нестабільністю, що створює додаткові ризики для інвесторів. Волатильне економічне зростання із середнім темпом приросту ВВП за 2015-2022 роки лише 0,2% обмежує можливості для розширення бізнесу. Висока інфляція із середнім рівнем за 2015-2022 роки 13,6% ускладнює довгострокове планування та знижує реальну дохідність інвестицій. Значний рівень державного боргу, що становить 78,5% від ВВП, створює ризики фінкальної нестабільності. Нестабільний обмінний курс гривні з волатильністю до $\pm 15-20\%$ на рік підвищує валютні ризики для іноземних інвесторів. Низький кредитний рейтинг В- за шкалою S&P відображає високі ризики інвестування в українську економіку. Дефіцит торговельного балансу на рівні -4,3% від ВВП свідчить про структурні проблеми конкурентоспроможності української економіки.

Інфраструктура

Польща має розвинену інфраструктуру, що забезпечує ефективну логістику та знижує трансакційні витрати бізнесу. Розгалужена мережа автомагістралей загальною протяжністю 4300 км та швидкісних доріг забезпечує ефективне сполучення між економічними центрами країни. Модернізована залізнична мережа протяжністю 19,5 тис. км з високошвидкісними ділянками підвищує мобільність трудових ресурсів та

ефективність вантажних перевезень. Функціонування 15 міжнародних аеропортів з пасажиропотоком понад 49 млн осіб на рік забезпечує інтеграцію Польщі до глобальної транспортної мережі. Розвинені морські порти (Гданськ, Гдиня, Щецин) з вантажообігом понад 100 млн тонн сприяють розвитку зовнішньої торгівлі. Високий рівень цифровізації, що підтверджується доступом 85% населення до широкосмугового інтернету, створює сприятливі умови для розвитку цифрової економіки. Стабільне енергопостачання з індексом SAIDI 150 хвилин перерв на рік забезпечує безперебійне функціонування виробничих процесів. Україна має інфраструктурні обмеження, що створюють додаткові витрати та ризики для інвесторів. Незадовільний стан автомобільних доріг, де лише 3% відповідають європейським стандартам, суттєво знижує ефективність логістики. Зношена залізнична інфраструктура зі зносом основних фондів 60-70% обмежує можливості для розвитку промислового виробництва. Обмежена пропускна здатність аеропортів, що до війни становила 20,5 млн пасажирів на рік, ускладнює міжнародну мобільність. Недостатня потужність морських портів та їх пошкодження внаслідок військових дій створюють логістичні обмеження для експортоорієнтованих виробництв. Нерівномірний доступ до цифрової інфраструктури, що підтверджується доступом лише 67% населення до широкосмугового інтернету, стримує розвиток цифрової економіки. Проблеми з енергопостачанням, що відображаються в індексі SAIDI 700 хвилин перерв на рік, створюють додаткові ризики для виробничих процесів.

Людський капітал

Польща має конкурентні переваги у сфері людського капіталу, що підвищують привабливість країни для інвесторів. Високий рівень освіти населення, де 91,3% дорослого населення має середню освіту, забезпечує наявність кваліфікованої робочої сили. Якісна система вищої освіти, що підтверджується наявністю 6 університетів у топ-1000 світового рейтингу QS, сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців. Висока продуктивність праці

на рівні 41,8 євро на годину забезпечує ефективність виробничих процесів. Розвинена система професійної підготовки та перекваліфікації дозволяє адаптувати навички робочої сили до потреб інвесторів. Конкурентний рівень оплати праці із середньою зарплатою 1380 євро забезпечує баланс між вартістю та якістю робочої сили. Позитивна динаміка повернення трудових мігрантів розширює пропозицію кваліфікованих кадрів на ринку праці. Україна має потенціал розвитку людського капіталу, що може стати конкурентною перевагою за умови ефективної політики. Високий рівень грамотності населення (99,8%) створює базові передумови для розвитку людського капіталу. Значна кількість фахівців з технічною та ІТ-освітою забезпечує можливості для розвитку високотехнологічних галузей. Нижча вартість робочої сили із середньою зарплатою 450 євро може бути привабливою для інвесторів, орієнтованих на оптимізацію витрат. Водночас, недостатня відповідність освіти потребам ринку праці створює дисбаланси на ринку праці та знижує ефективність використання людського капіталу. Проблема "відтоку мізків" через еміграцію висококваліфікованих фахівців обмежує доступність кваліфікованих кадрів. Демографічні виклики, посилені військовими діями, створюють довгострокові ризики для розвитку людського капіталу.

Порівняльний аналіз інвестиційних кліматів України та Польщі демонструє значні відмінності у всіх досліджуваних аспектах, що пояснює суттєву різницю в обсягах залучених прямих іноземних інвестицій. Водночас, досвід Польщі свідчить про можливість трансформації інвестиційного середовища за відносно короткий історичний період за умови системного підходу до реформування та інституційної розбудови.

Досвід Польщі демонструє необхідність системного реформування правового поля України для підвищення інвестиційної привабливості. Пріоритетними напрямками законодавчих змін мають стати: кодифікація інвестиційного законодавства шляхом прийняття єдиного Інвестиційного кодексу, що інтегрує розрізнені нормативно-правові акти та усуває

суперечності між ними; посилення захисту прав власності через удосконалення механізмів реєстрації прав, протидії рейдерству та забезпечення незалежності судової системи; запровадження стабілізаційного застереження для інвесторів, що гарантує незмінність регуляторних умов протягом визначеного періоду реалізації інвестиційного проекту. Польський досвід свідчить про необхідність розбудови ефективної інституційної інфраструктури для залучення та супроводу інвестицій. Ключовою рекомендацією є трансформація існуючого UkraineInvest у повноцінне Національне інвестиційне агентство з розширеними повноваженнями та ресурсами, що функціонуватиме за принципом "єдиного вікна" для інвесторів. Агентство має координувати діяльність усіх органів влади, дотичних до інвестиційних процесів, та забезпечувати комплексний супровід інвесторів на всіх етапах реалізації проєктів. Необхідно розвивати інфраструктуру підтримки інвестицій, зокрема через створення мережі індустріальних та технологічних парків з готовою інженерною інфраструктурою та спрощеними адміністративними процедурами. Важливим елементом інституційних реформ має стати розвиток державно-приватного партнерства у сфері інфраструктурних проєктів, що дозволить оптимізувати використання обмежених бюджетних ресурсів та залучити приватний капітал до модернізації інфраструктури.

Польща є одним із ключових європейських інвесторів в українську економіку, хоча обсяги інвестицій залишаються відносно скромними порівняно з потенціалом співробітництва. Станом на початок 2023 року обсяг польських прямих інвестицій в Україну становив близько 905 млн доларів США, що складає приблизно 2,3% від загального обсягу ПІІ в українській економіці. Динаміка польських інвестицій демонструє помірне зростання до 2022 року з подальшою стабілізацією внаслідок військової агресії Росії проти України.

Українські інвестиції в польську економіку є значно меншими та становлять близько 48 млн доларів США, що відображає асиметричність інвестиційних відносин. Водночас, спостерігається тенденція до активізації

інвестиційної діяльності українських компаній у Польщі, особливо у сфері ІТ-послуг та логістики, що пов'язано з необхідністю диверсифікації ризиків в умовах військового конфлікту.

Ключовими спільними проєктами України та Польщі є розвиток транспортної інфраструктури, зокрема модернізація прикордонних пунктів пропуску та розбудова транспортних коридорів у рамках ініціативи "Тримор'я". Важливим напрямом співробітництва є енергетична інфраструктура, зокрема інтеграція енергетичних систем України та ЄС через польську енергосистему.

Інвестиційне співробітництво України та Польщі має значний потенціал розвитку, особливо в контексті євроінтеграційних процесів та післявоєнної відбудови української економіки. Пріоритетними напрямками для польських інвестицій в Україну є відновлювана енергетика, агропромисловий комплекс, логістична інфраструктура та ІТ-сектор, тоді як українські інвестори можуть успішно розвивати в Польщі проєкти у сфері ІТ-послуг, логістики та харчової промисловості. Створення спільних підприємств у оборонній промисловості, фармацевтиці, машинобудуванні та ІТ-секторі дозволить поєднати компетенції та ресурси компаній обох країн для досягнення синергетичного ефекту. Розвиток транскордонного співробітництва, зокрема через модернізацію прикордонної інфраструктури, формування транскордонних індустріальних парків та кластерів, сприятиме інтеграції економічних систем обох країн. Важливим механізмом стимулювання інвестиційного співробітництва є програми ЄС, що надають фінансування для спільних проєктів у сфері економічного розвитку та інфраструктури. Імплементация польського досвіду залучення ПІІ з урахуванням українських реалій та активізація двостороннього інвестиційного співробітництва можуть стати важливими чинниками прискорення економічного розвитку України та її інтеграції до європейського економічного простору.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було реалізовано поставлену у вступі мету та вирішено відповідні завдання, що дозволило здійснити комплексну оцінку теоретичних основ і практичних аспектів впливу прямих іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток Польщі, а також сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо використання польського досвіду для підвищення інвестиційної привабливості України.

На основі вивчення наукової літератури було з'ясовано, що прямі іноземні інвестиції є довгостроковими вкладеннями капіталу резидентом однієї країни в підприємства іншої з метою отримання контролю над об'єктом інвестування та прибутку. У сучасній теоретичній думці ПІІ розглядаються не лише як джерело фінансових ресурсів, але й як механізм передачі технологій, управлінського досвіду та інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості. Значний внесок у формування концептуальних основ впливу ПІІ на соціально-економічний розвиток зробили різні теоретичні підходи, зокрема неокласична теорія, теорія модернізації, еkleктична парадигма Даннінга та теорія "spillover-ефектів".

Проведений аналіз динаміки та структури прямих іноземних інвестицій у Польщі засвідчив, що за останні три десятиліття країна перетворилася на один із найпривабливіших інвестиційних центрів Центральної та Східної Європи. Особливо значне зростання обсягів ПІІ спостерігалось після вступу Польщі до ЄС у 2004 році, коли прямі іноземні інвестиції зросли з €46 млрд у 2003 році до €161 млрд у 2010 році, досягнувши €252 млрд у 2023 році. Найбільшими інвесторами в польську економіку є Німеччина, Нідерланди, США, Франція та Велика Британія. У галузевій структурі ПІІ відбулися суттєві зміни: якщо раніше переважали інвестиції у промисловість, то в останні роки зростає частка сектору послуг, зокрема професійної, наукової та технічної діяльності, фінансової та страхової діяльності, а також інформаційних технологій.

Дослідження соціально-економічних аспектів впливу ПІІ на розвиток економіки Польщі показало, що іноземні інвестиції стали ключовим фактором

"польського економічного дива". ВВП країни збільшився більш ніж у 12 разів з 1990 року, а ВВП на душу населення зріс утричі. ПП сприяли модернізації виробництва, впровадженню нових технологій, підвищенню продуктивності праці та конкурентоспроможності польської економіки на світовому ринку. Особливо значущим є вплив ПП на ринок праці: рівень безробіття знизився з майже 20% на початку 2000-х років до історичного мінімуму 2,9% у 2022-2024 роках. Найвища частка працівників на підприємствах з іноземним капіталом зосереджена в ІТ-секторі (понад 60%), а також у сфері фінансів та логістики (близько 40%).

Аналіз макроекономічних показників підтвердив, що стабільний приплив ПП позитивно впливає на цінову стабільність та економічне зростання. Періоди низької та прогнозованої інфляції (2004-2007 та 2018-2019 рр.) супроводжувалися суттєвим зростанням обсягів ПП. Водночас навіть у періоди підвищеної інфляції (2022-2023 рр.) Польща зберігала здатність залучати значні обсяги інвестицій завдяки структурним перевагам, членству в ЄС та розвиненій інфраструктурі.

Дослідження проблем та перспектив залучення ПП в економіку Польщі виявило, що країна стикається з певними викликами, зокрема зростанням конкуренції з боку інших країн регіону, підвищенням вартості робочої сили, необхідністю переходу до більш інноваційної моделі розвитку. Проте Польща зберігає значний потенціал для подальшого залучення ПП завдяки стабільному економічному зростанню, розвиненій інфраструктурі, кваліфікованій робочій силі та доступу до ринку ЄС. Прогнозується, що в найближчі роки структура ПП продовжить змінюватися на користь високотехнологічних секторів, зокрема електромобільності, відновлюваної енергетики та цифрових технологій.

На основі аналізу польського досвіду було розроблено рекомендації щодо використання його для залучення іноземних інвестицій в Україну. Ключовими напрямками є: забезпечення макроекономічної стабільності та передбачуваності економічної політики; вдосконалення інституційного

середовища та захисту прав інвесторів; розвиток інфраструктури та спеціальних економічних зон; інвестиції в освіту та підготовку кваліфікованих кадрів; поглиблення інтеграції з ЄС та використання можливостей, які відкриває процес відбудови України. Особливу увагу слід приділити розвитку інвестиційного співробітництва між Україною та Польщею, яке має значний потенціал з огляду на географічну близькість, історичні зв'язки та спільні економічні інтереси.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що прямі іноземні інвестиції відіграли вирішальну роль у соціально-економічному розвитку Польщі, забезпечивши не лише кількісне зростання економіки, але й її якісну трансформацію. Досвід Польщі демонструє, що ефективна політика залучення та використання ПІІ, поєднана з європейською інтеграцією та структурними реформами, може стати потужним інструментом модернізації економіки, підвищення добробуту населення та зміцнення конкурентних позицій країни на світовому ринку. Цей досвід є особливо цінним для України в контексті її європейської інтеграції та післявоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бесараб М. Б. Досвід європейської інтеграції Польщі; перспективи для України: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 21.01.01. Київ, 2004. 34 с.
2. Білоченко А. М. Розвиток фінансового ринку республіки Польща. Фінанси України. 2007. №5. 74-77 с.
3. Конвергенція економічних моделей Польщі та України: монографія / за ред. Д. Г. Лук'яненка, В. І. Чужикова, М. Г. Возняка та ін. Київ: КНЕУ, 2010. 718 с.
4. Борковські О., Клепка М., Матусяк К., Стшельц Є. Інструменти підтримки інноваційності малих і середніх підприємств: досвід Польщі та Європейського Союзу: монографія. Познань/Київ: Варшавський університет економіки та менеджменту, 2009. 147 с.
5. Головне статистичне управління Польщі. URL: <https://stat.gov.pl/en/> (дата звернення: 19.05.2025).
6. Національний банк Польщі. URL: <https://nbp.pl/> (дата звернення: 19.05.2025).
7. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) (2009-2019). Економічна статистика. Зовнішньоекономічна діяльність / Державна служба статистики України. 2024. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. OECD (2015), Policy Framework for Investment 2015 Edition, OECD Publishing, Paris. URL: <https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/PolicyFramework-for-Investment-2015-CMIN2015-5.pdf>
9. World Investment Report. (2024). Investment and the digital economy. United Nations Publication. URL: <https://unctad.org/topic/investment/world-investment-report>
10. World Bank. World Development Report 2021: Data for Better Lives. Washington, DC: World Bank, 2021. doi:10.1596/978-1-4648-1600-0. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2021> (дата звернення: 19.05.2025).

11. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce: raport. Gazeta SGH. URL: <https://gazeta.sgh.waw.pl/meritum/zagraniczne-inwestycje-bezposrednie-w-polsce-raport> (дата звернення: 19.05.2025).
12. Dunning, J. H. (2000). The eclectic paradigm as an envelope for economic and business theories of MNE activity. *International Business Review*, 9(2), 163-190 с.
13. Buckley, P. J., & Casson, M. (2009). The internalisation theory of the multinational enterprise: A review of the progress of a research agenda after 30 years. *Journal of International Business Studies*, 40(9), 1563-1580 с.
14. Krugman, P. R., Obstfeld, M., & Melitz, M. J. (2022). *International economics: Theory and policy* (12th ed.). Pearson.
15. Iammarino, S., & McCann, P. (2013). *Multinationals and economic geography: Location, technology and innovation*. Edward Elgar Publishing.
16. Вдовічен А. А., Круглянко А. В. Диспропорційність розвитку регіонів: європейський досвід та його застосування в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 1 (163). 219–228 с.
17. Barkauskaite, Aida, and Violeta Naraskeviciute. "Foreign Direct Investment Impact on Economic Indicators of the Baltic Countries." *Economics & Business* 28 (2016).
18. Chaisse, Julien, and Georgios Dimitropoulos. "Domestic Investment Laws and International Economic Law in the Liberal International Order." *World Trade Review* 22.1 (2023). 3-14 с.
19. Гловацька, С. М. "Значення стратегічної ініціативи Один пояс, один шлях для України." *Розвиток транспорту* 2 (2018). 204-209 с.
20. Рецепт дива: що робила Польща для зростання економіки? // Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України. URL: <https://restoration.gov.ua/press/news/71634.html>
21. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2023 roku. URL: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/12/Raport_IB_2023.pdf

22. Gorynia, M., Nowak, J., & Wolniak, R. (2022). Foreign Direct Investment in Poland: Is Poland Still Attractive in the Context of Global Changes in Foreign Direct Investment Trends? *Journal of Risk and Financial Management*, 15(2), 72-89 c.
23. U.S. Department of State. (2024). 2024 Investment Climate Statements: Poland. URL: <https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/poland/>
24. Trading Economics. (2024). Poland Foreign Direct Investment. URL: <https://tradingeconomics.com/poland/foreign-direct-investment>
25. CEIC Data. (2024). Poland Foreign Direct Investment, 2000-2025. URL: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/poland/foreign-direct-investment>
26. World Bank. (2020). Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. World Bank Publications. URL: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1440-2>
27. World Bank. (2019). Doing Business 2019: Training for Reform. World Bank Publications. URL: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1326-9>
28. World Bank. (2017). Doing Business 2017: Equal Opportunity for All. World Bank Publications. URL: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-0948-4>
29. World Bank. (2015). URL: Doing Business 2015: Going Beyond Efficiency. World Bank Publications. URL: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-0351-2>
30. World Bank. (2013). Doing Business 2013: Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises. World Bank Publications. URL: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9615-5>
31. World Bank. (2012). Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World. World Bank Publications. URL: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-8833-4>
32. World Bank. (2010). Doing Business 2010: Reforming through Difficult Times. World Bank Publications. URL: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-7961-5>

33. Statista. (2024). Impact of Russia-Ukraine war on business activity in Poland 2024, by sector. URL: <https://www.statista.com/statistics/1304078/poland-impact-of-russia-ukraine-war-on-business-activity/>
34. Vienna Institute for International Economic Studies. (2022). Russia's war in Ukraine causes a reversal of FDI trends. URL: <https://wiiw.ac.at/russia-s-war-in-ukraine-causes-a-reversal-of-fdi-trends-n-585.html>
35. European Commission. (2023). European Green Deal: Putting Europe on the path to a sustainable future. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
36. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. Дата оновлення: 28.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20> (дата звернення: 19.05.2025).
37. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. Дата оновлення: 10.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 19.05.2025).
38. Про захист іноземних інвестицій на Україні : Закон України від 10.09.1991 р. № 1540а-XII. Дата оновлення: 05.10.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12> (дата звернення: 19.05.2025).
39. Державне стимулювання індустріальних парків. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/analytics-research/guide-ind-parks/>
40. Вітер, В. А., & Цаль-Цалко, Ю. С. (2023). Тенденції, проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку України. Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу. 85 с.
41. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: навч. посіб. / Т. В. Кальченко. – К.: КНЕУ. 103-107 с.

- 42.Леус М. М. Суть та класифікація іноземних інвестицій [Електронний ресурс] Видавництво Львівської Політехніки. URL: http://vlp.com.ua/files/27_17.pdf
- 43.Рогач О. І. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: підручник. Київ: Либідь, 2005. 720 с.
- 44.Тесля С. М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.3. 131–139 с.
- 45.Hymer, Stephen H. The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment / Hymer, Stephen H. – (MIT Press), 1976. 253 с.
- 46.Карпак, М. О., Горбова, Х. В.(2022). Збереження людського потенціалу як основного стратегічного ресурсу розвитку регіонів України в умовах російської агресії. О.В.Регіональна економіка - Регіональна економіка,104(2). 57-62 с.
- 47.DFC | Investing in Development. URL: <https://www.dfc.gov/>
- 48.Індекс інвестиційної привабливості України. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analitsya/>
- 49.The Heritage Foundation. (2024). 2024 Index of Economic Freedom. URL: <https://www.heritage.org/index/>
- 50.Miller, T., Kim, A. B., & Roberts, J. M. (2023). 2023 Index of Economic Freedom. The Heritage Foundation. URL: https://www.heritage.org/index/pdf/2023/book/2023_IndexOfEconomicFreedom_FINAL.pdf
- 51.Cieřlik, A. (2020). Determinants of foreign direct investment from EU-15 countries in Poland. Central European Economic Journal, 6(53), 39-52. URL: <https://doi.org/10.2478/ceej-2019-0005>
- 52.Deloitte. (2023). Central Europe as a Safe Haven for Investments: CE Business Services Landscape Report. URL: https://www2.deloitte.com/us/en/insights.html?icid=top_https%2F%2Fwww2.deloitte.com%2Fus%2Fen%2Finsights.html

53. Ministerstwo Finansów RP. (2023). Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2022 roku. Warszawa: MF.
54. Ministerstwo Rozwoju i Technologii RP. (2023). Strategia przyciągania inwestycji zagranicznych do Polski 2023-2030. URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/strategie-programy>
55. Kolasa, M. (2021). How does FDI inflow affect productivity of domestic firms? The role of horizontal and vertical spillovers, absorptive capacity and competition. The Journal of International Trade & Economic Development, 30(1), 129-150. URL: <https://doi.org/10.1080/09638199.2020.1832657>
56. McKinsey & Company. (2022). The Rise of Digital Challengers: How Digitization Can Become the Next Growth Engine for Central and Eastern Europe. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/case-studies>
57. PwC. (2023). Investing in Poland: How to do Business Guide. URL: <https://www.pwc.pl/en/doing-business-and-investing-in-poland.html>
58. Polska Agencja Inwestycji i Handlu (PAIH). (2023). Inwestycje zagraniczne w Polsce: Raport roczny 2022-2023. URL: <https://www.paih.gov.pl/publikacje/raporty>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Тлумачення основних теорій впливу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на соціально-економічний розвиток

Неокласична теорія	ПІІ сприяють ефективному розподілу ресурсів, підвищують продуктивність і стимулюють економічне зростання. Інвестиції надходять туди, де капітал є дефіцитним, що вирівнює прибутковість капіталу між країнами.
Теорія внутрішнього ринку (internalization theory)	Розглядає ПІІ як спосіб транснаціональних корпорацій (ТНК) мінімізувати трансакційні витрати, пов'язані з міжнародною торгівлею, та краще контролювати виробничі процеси, технології й ноу-хау.
Теорія еkleктичної парадигми (OLI-парадигма Дж. Даннінга)	Стверджує, що ПІІ виникають, коли компанія має три переваги: власні (Ownership), локалізаційні (Location) та інтерналізаційні (Internalization). Саме поєднання цих факторів визначає доцільність ПІІ.
Теорія залежності	Підкреслює негативні аспекти ПІІ, стверджуючи, що вони можуть призводити до економічної залежності, витоку прибутків за кордон, посилення нерівності та гальмування розвитку місцевих підприємств.
Теорія модернізації	Розглядає ПІІ як джерело модернізації економіки, передачі технологій, підвищення кваліфікації робочої сили, розвитку інфраструктури та інтеграції у світову економіку.
Теорія "spillover-ефектів"	ПІІ можуть сприяти розвитку через передачу технологій, управлінських навичок, підвищення конкуренції та розвиток суміжних галузей.

Джерело: складено автором на основі [11-13]

Характеристика основних наукових підходів до дослідження ПП

Системний підхід	дозволяє: - виявити місце і роль ПП в економічній системі. - оцінити вплив ПП на інші елементи системи та зворотний вплив цих елементів на ПП.
Комплексний підхід	передбачає: - аналіз впливу ПП на економічне зростання, зайнятість, продуктивність, інноваційний розвиток, експорт та імпорт. - аналіз технологічних аспектів, таких як вплив ПП на трансфер технологій, розвиток науково-дослідних робіт, впровадження нових технологій.
Структурний підхід	передбачає: - аналіз структури ПП за галузями економіки (наприклад, промисловість, сільське господарство, сфера послуг). - дослідження структури ПП за країнами-інвесторами - аналіз структури ПП за формами інвестування (наприклад, створення нових підприємств, придбання існуючих підприємств, злиття та поглинання).
Історичний підхід	передбачає: - вивчення історії залучення ПП в країну або регіон. - аналіз змін у структурі ПП за галузями, країнами, формами інвестування. - виявлення факторів, які сприяли або перешкоджали залученню ПП на різних етапах розвитку.
Порівняльний підхід	передбачає: - порівняння обсягів ПП, залучених різними країнами. - зіставлення структури ПП за галузями, країнами, формами інвестування.

	• аналіз державної політики у сфері залучення ПП. • оцінку інвестиційного клімату в різних країнах.
--	--

Джерело: складено автором на основі [14]

Порівняльна статистика споживчої інфляції та чистого притоку ПІІ в Польщі

Період	Інфляція (річна,)	Чисті ПІІ, млрд USD	Ключові події й спостереження
2000– 2003	10,1 → 0,8	≈ 8 → 6	Поступове згасання цінового тиску після трансформаційного шоку. Іноземні інвестори «придивляються» до ринку, але високі коливання цін стримують фінансові рішення.
2004– 2007	3,5 → 2,5	11 → 17	Вступ до ЄС (2004) + курсово-цінова стабільність. Низька інфляція та прогнозованість політики НБП роблять Польщу «платформою» для виробництва в ЄС. ПІІ стрімко зростають.
2008– 2009	4,2 → 3,5	17 → 12	Глобальна фінансова криза. Інфляція підвищується (паливо, харчі), проте фінансові стимули й гнучкий курс знижують удар. ПІІ просідають, але менше, ніж у сусідів.
2010– 2014	2,6 → 0,0	15 → 9	«Низько-цінове плато»: інфляція в межах цільового коридору або дефляція. Дешеві гроші в Єврозоні стимулюють реінвестований прибуток. На тлі дефляції 2014 р. частина інвесторів відкладає нові проекти, очікуючи дешевших активів.
2015– 2017	-0,9 → 2,0	7 → 10	Період дефляції завершується. Після переходу в позитивну, але низьку інфляцію, ПІІ знову зростають. Ключовий драйвер – автомобільні кластери (VW, Toyota).
2018– 2019	1,6 → 2,3	13 → 19	Інфляція в межах цілі (≈ 2,5 %). Комбінація стабільних цін і зростання внутрішнього попиту (зарплати, споживкредити) формує «золотий період» ПІІ.
2020– 2021	3,4 → 5,1	12 → 24	COVID-19: розрив ланцюгів і тимчасове цінове прискорення. Попри це, РІІ рекордні – інвестори переносять виробництво ближче до ринків ЄС (near-shoring), розраховуючи

			на швидке відновлення та відносно помірну інфляцію проти Південної Америки або Туреччини.
2022– 2023	14,3 → 11,4	17 → 21	Енергетичний шок + війна в Україні. Інфляція двозначна, що теоретично мало б пригальмувати ПП. Фактично відтік обмежений: Польща сприймається як «безпечна гавань» для релокації бізнесу з України/РФ. Тим часом висока інфляція збільшує витрати, тому частина проєктів переходить у «режим очікування».
2024	4,7	18	Інфляція повертається до однорозрядного рівня на тлі жорсткішої політики НБП. Інвестори відновлюють капіталовкладення в ІТ-аутсорсинг і електромобільний ланцюг (LG Energy, Northvolt).

Джерело: складено автором на основі [21-22]